

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA
MUZIKOS FAKULTETAS
DIRIGAVIMO KATEDRA

Martynas Bražas

**Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro ištakos ir
kūrybinės veiklos principai**

Magistro baigiamasis darbas

Studijų programa: atlikimo menas (simfoninis dirigavimas)

Darbo vadovė: prof. A. Nekrošienė

Vilnius, 2023

MAGISTRO BAIGIAMOJO RAŠTO DARBO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

2023 m. gegužės 15 d.

Patvirtinu, kad mano magistro baigiamasis rašto darbas „Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro ištakos ir kūrybinės veiklos principai“ yra parengtas savarankiškai.

1. Šiame darbe pateikta medžiaga nėra plagijuota, tyrimų duomenys yra autentiški ir nesuklastoti.
2. Tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių ir/ar autorių citatos ir/ar kita medžiaga pažymėta literatūros nuorodose arba įvardinta kitais būdais.
3. Kitų asmenų indėlio į parengtą baigiamąjį darbą nėra.
4. Jokių įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.
5. Su pasekmėmis, nustatčius plagijavimo ar duomenų klastojimo atvejus, esu susipažinęs ir joms neprieštarauju.

(Parašas)

(Vardas, pavardė)

Santrauka

Pučiamųjų instrumentų orkestrai, skirtingai nei kamerinis ar styginis orkestrai, nepasižymi griežtu sudėties reglamentavimu, tačiau išsiskiria įvairiais tipais, kurie formavosi pagal susiklosčiusias istorines – tiek instrumentų raidos, tiek geopolitines – aplinkybes. Lietuvoje, atsižvelgiant į ano meto (kol buvo TSRS aneksuota) socialistinio realizmo ideologines nuostatas pučiamųjų instrumentų orkestrai (tiek profesionalūs, tiek mėgėjiški) neužėmė specializuotos nišos, pagal poreikį atliko įvairių orkestrų tipų repertuarą.

XXI a. tiek profesionalūs, tiek mėgėjiški lietuviški pučiamųjų instrumentų orkestrai keičiasi, siekia naujos kokybės. Vienas ryškiausių to pavyzdžių – pučiamųjų orkestras „Trinitas“, kurio kelias, prasidėjęs kaip mėgėjų kolektyvo, tęsiasi jau profesionalių kolektyvų gretose, tiesa, dažnai atliekant ir estradinės muzikos žanrus, o štai 2022 m. rugsėjo 7 dieną šis kolektyvas buvo reorganizuotas ir tapo reprezentaciniu, pirmuoju ir vieninteliu Lietuvoje – Lietuvos simfoniniu pučiamųjų orkestru.

Naujoji kolektyvo vizija – profesionaliąją, šiuolaikinę muziką atliekantis orkestras, besilygiuojantis į pasaulyje žinomus profesionalius pučiamųjų orkestrus – buvo suformuota sąmoningai, tad jau keleri metai atitinkamai renkamas repertuaras, sudaromos profesionalios muzikos koncertinės programos, bendradarbiaujama su ryškiais menininkais. Šie pokyčiai ne tik sąlygoja naujo repertuaro paieškas, bet inspiruoja ir naujų lietuviškų muzikinių opusų atsiradimą, į kolektyvą pritraukia jaunų atlikėjų, į koncertų sales sukviečia išprususį klausytoją.

Raktiniai žodžiai: pučiamųjų instrumentų orkestras, repertuaras, „Trinitas“, LSPO.

Summary

Concert bands, unlike chamber or string orchestras, do not have strict regulation in their composition, but are distinguished by various types that were formed according to the existing historical circumstances, both in the development of instruments and geopolitical ones. In Lithuania, taking into account the ideological attitudes of socialism, concert bands (both professional and amateur) did not occupy a specialized place but performed the repertoire of various types of orchestras as needed.

In the XXI century, both professional and amateur Lithuanian concert bands are changing and striving for a new quality. One of the most striking examples of this is the concert band "Trinitas", the path of which, that began as an amateur band, has already continued in the ranks of professional orchestras, although often performing the genres of estradic music, but on the 7th September 2022 this orchestra became a representative, the only one in Lithuania – the Lithuanian Symphony Wind Orchestra.

The new vision of this orchestra - being an orchestra performing professional contemporary music, aligning itself with world-famous professional wind orchestras - was formed deliberately, so that for several years now the repertoire has been selected correspondingly, professional music concert programs are compiled, and cooperation with bright artists has been held. These changes not only lead to the search for a new repertoire, but also inspire the emergence of new Lithuanian musical opuses. Young performers are being attracted to the orchestra and a knowledgeable audience has been invited to the concert halls.

Keywords: concert band, repertoire, "Trinitas", LSPO.

Turinys

Įvadas.....	6
1. Pučiamųjų instrumentų orkestrai: istorinis skerspjūvis	8
1.1. Pučiamųjų instrumentų orkestrų tipai ir istorinė kaita	8
1.2. Pučiamųjų instrumentų istorija Lietuvoje	18
1.3. „Trimitas“: nuo kapelos iki simfoninio pučiamųjų orkestro	27
2. Naujasis „Trimito“ įvaizdis: LSPO narių akimis	34
2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas.....	34
2.2. LSPO: vadovų argumentai.....	34
2.3. LSPO muzikantų pozicija reformos kontekste	43
Išvados	49
Literatūra	51
Priedai	58

Ivadas

Temos aktualumas. Tiek profesionalūs, tiek mėgėjiški lietuviški pučiamųjų instrumentų orkestrai XXI a. kontekste transformuojasi, siekia naujos kokybės, lygiuojasi į pasaulinius standartus, siekia sukurti išskirtinį įvaizdį. Vienas ryškiausių to pavyzdžių – dar XX a. viduryje įkurtas pučiamųjų orkestras „Trimitas“, kurio kelias, prasidėjęs kaip mėgėjų kolektyvo, tęsėsi jau profesionalių kolektyvų gretose, tiesa, dažnai atliekant ir estradinės muzikos žanrus, o štai 2022 m. rugsėjo 7 dieną šis kolektyvas tapo reprezentaciniu, vieninteliu Lietuvoje – Lietuvos simfoniniu pučiamųjų orkestru. Anot A. Kučinsko, nuo 2018 m. vadovaujančio šiam kolektyvui, orkestro uždavinys – atsisakyti pramoginę muziką atliekančio orkestro įvaizdžio, lygiuotis į pasaulyje žinomus profesionalius pučiamųjų orkestrus – buvo suformuotas sąmoningai. Tad jau keleri metai atitinkamai renkamas repertuaras, sudaromos profesionalios muzikos koncertinės programos, bendradarbiaujama su ryškiais menininkais. Ir nors šis (2022–2023 m.) koncertinis sezonas – pirmasis LSPO sezonas, jau galima įžvelgti kolektyvo veiklos pokyčius, tiek deklaruojamus spaudoje, tiek pastebimus kolektyvo narių darbinėje aplinkoje.

Tiriamąo darbo objektas – Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro kaita (nuo ištakų iki nūdienos) ir kūrybinės veiklos principai.

Tiriamąo darbo tikslas – išskirti pučiamųjų instrumentų orkestrų ypatybes, nustatyti Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro veiklos pokyčius.

Tiriamąo darbo uždaviniai:

- 1) Išskirti pučiamųjų orkestrų tipus, charakteringus veiklos bruožus;
- 2) Apžvelgti istorinę pučiamųjų orkestrų raidą tiek užsienyje, tiek Lietuvoje;
- 3) Išskirti LSPO („Trimito“) įvaizdžio pokyčius, remiantis kolektyvo narių įžvalgomis.

Tiriamąo darbo metodai: istorinis aprašomasis; mokslinės ir metodinės literatūros analizė; apklausa (struktūrinis interviu).

Tiriamąo darbo temos ištyrimas. Pučiamųjų instrumentų orkestrų tiek istorijos, tiek repertuaro aspektus išsamiausiai tyrinėjo muzikologas R. Urniežius („Pučiamųjų instrumentų orkestras: struktūros, repertuaro, funkcionavimo ir edukaciniai aspektai“, 2011 m.; „Jono Domarko kūryba pučiamųjų orkestrui: tradicijų ir novatoriškumo sąsaja“, 2009 m.; „Muzika pučiamųjų orkestrui: akademinių žanrų ypatumai ir raida XX amžiuje“, 2006 m.; „Pučiamųjų instrumentų orkestras: struktūros, repertuaro, funkcionavimo ir edukaciniai aspektai“, 2011 m. ir kt.), jo studentas V. Bartušis šia tema 2007 m. apsigynė magistro darbą „Lietuvos pučiamųjų orkestrų raidos tendencijos Vakarų šalių patirties kontekste“. Pučiamųjų instrumentų orkestrų

Lietuvoje temą taip pat nagrinėjo R. Žarskienė („Pučiamųjų instrumentų orkestrai tradicinėje Lietuvos kultūroje: nuo didikų rūmų iki sodžiaus“, 2009 m.; „Pučiamųjų instrumentų ansambliai tradicinėse žemaitiškose vestuvėse kaip šaunumo, garbingumo, turtingumo simbolis“, 2022 m.). Šiai temai skirti ir keli LMTA magistro darbai (M. Bražo „Pučiamųjų instrumentų muzikos raida, ypatybės ir tęstinumas Žemaitijos regione“, 2018; R. Podelio „Lietuvos ir Latvijos pučiamųjų instrumentų orkestrų veikla 1990–2020 m.“, 2020 m.). „Trimito“ istoriją įvairiuose šaltiniuose skirtingais aspektais apžvelgė įvairūs autoriai, kurių daugelio straipsnius ar pasisakymus G. Statinis publikavo knygoje „Romas Balčiūnas: didysis dūdų revoliucionierius“ (2021). Tačiau, kaip jau minėta, Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras nauju įvaizdžiu pasirodo pirmąjį sezoną, tad šis aspektas, be deklaracijų spaudos konferencijų metu, neaptartas.

Tiriamąo darbo struktūra: Darbą sudaro įvadas, 2 skyriai (teorinis: „Pučiamųjų instrumentų orkestrai: istorinis skerspjūvis“ ir empirinis: „Naujasis „Trimito“ įvaizdis: LSPO narių akimis), kurių kiekvienas sudarytas iš 3 poskyrių, išvados, literatūros sąrašas ir priedai.

Tiriamąjį darbą sudaro 66 puslapiai, 3 lentelės, 6 paveikslai, literatūros sąrašą sudaro 64 pozicijos.

1. Pučiamųjų instrumentų orkestrai: istorinis skerspjūvis

1.1. Pučiamųjų instrumentų orkestrų tipai ir istorinė kaita

Orkestru bendrąja prasme vadinamas didelis atlikėjų susibūrimas ir muzikavimas drauge (Spitzer J., Zaslav N., 2001). Tad šia reikšme įvairūs didesni kolektyvai vadinami orkestrais (pvz., Indonezijos gamelano¹ orkestras, Japonijos gagaku² orkestras ir pan.). Ne išimtis ir pučiamųjų instrumentų kolektyvai. Užsienio literatūroje sutinkamas *band* terminas (pvz., *wind band*, *symphony band*), sekant lietuviška tradicija, traktuojamas kaip orkestras. Nepaisant to, kad verčiant iš anglakalbės literatūros į lietuvių kalbą terminus *orchestra* ir *band*, naudojamas tas pats orkestro pavadinimas, visgi skirtumą galima įžvelgti – *orchestra* terminu anglakalbiai įvardina bet kokio dydžio kolektyvą, kuriame yra styginių griežiamųjų instrumentų grupė, o *band* terminu vadinami kolektyvai, kuriuose jos nėra.

Pučiamųjų instrumentų ansamblių/orkestrų istorija siejama su pučiamųjų instrumentų atsiradimu, kadangi nuo pat pradžių juos imta taikyti įvairių ceremonijų ir progų metu. Atsižvelgiant į pritaikymą, pučiamųjų instrumentų orkestrus sudarė dažniausiai mobilūs įvairūs pučiamieji (mediniai ir variniai) bei mušamieji (ritminiai ir toniniai) instrumentai; šiuose orkestruose atsisakyta styginių šeimos instrumentų. Minėtina, jog, priešingai kameriniam ar simfoniniam styginių orkestrui, pučiamųjų orkestrų sudėčiai visuotinai nusistovėjusių reikalavimų nėra, skirtingose šalyse įvairuoja ir jų pavadinimai, tipai. Tačiau galima išskirti dažniausiai pasitaikančią pučiamųjų instrumentų orkestro sudėtį:

- mediniai pučiamieji – didžiosios ir mažoji fleitos, obojai ir anglų ragas, įvairūs klarnetai (didieji, mažieji, bosiniai, kartais altiniai, kontraltiniai ir kontrabosiniai), fagotai ir kontrafagotas, įvairaus derinimo saksofonai (sopraninis, altinis, tenorinis, baritoninis),
- variniai pučiamieji (kornetai, trimitai, valtornos, eufoniumai, tūbos),
- įvairūs mušamieji muzikos instrumentai.

¹ „Indoneziečių muzikos instrumentų rinkinys, orkestro tipas ir muzikavimo būdas. Dabartinį gamelaną sudaro 10 rūšių instrumentai, vyrų vokalinis ansamblis ir moters solo balsas“ (Gaidamavičiūtė R., 2018).

² „Orkestrinė rūmų muzika Japonijoje. Kuriama nacionaliniam styginių, pučiamųjų, mušamųjų orkestrui, <...>. Sudaro keletas rūšių: kangenas – muzika atliekama tik orkestro (vadinamoji grynoji, arba gagaku), bugaku – pritariama šokiui choreografiniuose vaidinimuose bugaku ir tradiciniame japonų teatre no, saibara – akompanuoja populiarioms japonų liaudies dainoms, roei – pritaria kinų stiliaus poezijos rečitacijai.“ (Klimas J., 2018).

Daug dėmesio pučiamųjų instrumentų orkestrui skyręs lietuvių muzikologas, pedagogas ir dirigentas R. Urniežius (2018) skirsto orkestrus pagal atlikėjų skaičių, sudėtį ir paskirtį:

Pagal atlikėjų skaičių:	Pagal instrumentų sudėtį:	Pagal paskirtį:
didieji	varinių pučiamųjų	koncertiniai
mažieji	mišrūs	militaristiniai bažnytiniai

1 lentelė. Orkestrų tipai

Atsižvelgiant į tai, kad pučiamųjų instrumentų paskirtis labai įvairuoja, sutinkami įvairūs pučiamųjų instrumentų orkestro tipai, kurių populiariausi šie:

- **maršinis orkestras** (angl. *marching band*), kurį sudaro variniai ir mediniai pučiamieji bei mušamieji instrumentai, dažniausiai pasirodantys žygiuojant, sporto renginiuose ir pan.; pats seniausias pučiamųjų instrumentų orkestro tipas, suklestėjo baroko epochoje pradėjus formuotis kariniams orkestrams; tai didžiulės sudėties orkestrai, kadangi pasirodymai dažnai vyksta akustiškai nepalankioje atviroje erdvėje;
- **simfoninis pučiamųjų orkestras** (angl. *symphonic wind band*, *concert band*, *wind symphony*, *symphony band*), kurį sudaro mediniai ir variniai pučiamieji instrumentai, mušamieji instrumentai, orkestrą gali papildyti arfa, kontrabosas ar bosinė gitara; nuo maršinio orkestro šis orkestro tipas skiriasi tuo, kad koncertuoja stacionariai;
- **karinis orkestras** (angl. *military band*, *army band*), kurio atliekama muzika dažniausiai siejama su kariuomenės/armijos renginiais (pvz., himno atlikimas ar gedulingi renginiai), pagal atliekamą muziką artimas tiek maršiniams, tiek simfoniniams pučiamųjų orkestrams;
 - **tradicinis karinis orkestras / „fiksiuoto instrumentarijaus“**, kai vieno orkestro partiją atlieka keli atlikėjai, o partijų skaičius griežtai apibrėžtas;
 - **solistų / „lankstaus instrumentarijaus“**, kai viena partija skiriama vienam muzikantui, instrumentų skaičius orkestre kinta pagal pasirinktą kūrinį³;

³ Pagal R. Urniežių (2011: 10).

- **varinių pučiamųjų orkestras** (angl. *brass band*), kurio pagrindą sudaro variniai pučiamieji instrumentai, pvz., sakshornų⁴ šeima, o taip pat kiti instrumentai (pvz., fliugelhornas, trombonai, kartais – mušamieji), šis orkestras mažesnis nei karinis orkestras; sutinkamos kelios šio orkestro atmainos: Balkanų, britiškasis, Naujojo Orleano ir Žemutinių provincijų;
- **fanfarinis pučiamųjų orkestras** (angl. *fanfare band*) kurio pagrindą sudaro išskirtinai sakshornų šeimos instrumentai, saksofonai, trimitai, trombonai ir perkusija, šis pučiamųjų orkestras artimas varinių pučiamųjų orkestrui; dažniausiai sutinkamas Nyderlanduose ir Belgijoje; šis pučiamųjų instrumentų tipas pasaulyje sutinkamas rečiausiai.

V. Bartušis ir R. Urniežius (2007: 9) pateikia kiek kitokią orkestrų klasifikaciją pagal sudėtį, išskirdami tik 3 pučiamųjų instrumentų orkestrų tipus:

- varinių pučiamųjų orkestrai;
- fanfariniai orkestrai;
- mišrieji orkestrai.

Panašią klasifikaciją pateikia ir Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrų čempionato organizatoriai. Jie 2023 m. Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrų atvirojo čempionato nuostatuose⁵ pateikia šiuos 3 pučiamųjų instrumentų orkestrų tipus:

- vario dūdų orkestras (angl. *Brass Band*),
- fanfarinis orkestras (angl. *Fanfare Band*),
- koncertinis orkestras (angl. *Concert Band*).

Šis skirstymas priimtinas atsižvelgiant į tai, kad tarp kai kurių orkestrų tipų ryškios takoskyros nėra.

Minėtina, jog V. Bartušis ir R. Urniežius (2007) skiria orkestrus ir pagal orkestrą įsteigusios įstaigos pobūdį. Tokiu būdu galima pastebėti tokius pučiamųjų instrumentų orkestrus:

- miesto profesiniai ir kariniai orkestrai;
- ugdymo įstaigų (konservatorijų, muzikos ir meno mokyklų, bendrojo ugdymo mokyklų, aukštųjų mokyklų) orkestrai;
- kultūros centrų/bendruomenių orkestrai.

⁴ Muzikos instrumentai – plačiamenzūriniai chromatinių lūpinių aerofonai (Urnėžius R., 2011).

⁵ https://www.lbba.lt/wp-content/uploads/2022/12/2023_cempionato_nuostatai_LT.pdf.

Kaip jau minėta, pučiamųjų instrumentų orkestrų istorija sietina su seniausiais laikais, pačių instrumentų atsiradimu. Ch. Hoby'is (1928–1929; p. 2) teigia, jog nors pučiamųjų instrumentų ansambliai buvo žinomi antikos epochos metu, tikrasis muzikavimas orkestre sietinas su vėlesnėmis epochomis. Tikslėsi duomenys apie šių instrumentų muzikavimą didesnėmis grupėmis, ansambliais mus pasiekia jau nuo viduramžių (V–XIV a.) ir renesanso (XV–XVI a.), kur, anot R. Urniežiaus (2018), jie „atlikdavo karinę, ceremonialo, bažnytinę ir įvairią koncertinę muziką“. Ir nors pirmojo muzikantų kolektyvo, artimesnio savo sudėtimi šiuolaikiniam pučiamųjų orkestrui, laikas – Anglijos karaliaus Henriko VIII (1509–1547) muzikavo dvare tradicija⁶ (Urnėžius R., 2011), anot Ch. Hoby'io (1928–1929: 2–15), pučiamųjų instrumentų orkestrų/ansamblių raidą galima skirstyti į septynis periodus:

	Bruožai	Instrumentai
I periodas (XV a. pradžia)	Daugelyje Europos šalių buvo sutinkami nedideli fleitų ansambliai, grojantys be dirigento. Kartais į ansamblį būdavo įtraukiami trimitai.	Fleitos (trimitai).
II periodas (XV a. pabaiga – XVI a. pradžia)	Miestuose sutinkami nedideli ne kariniai cinkų (kornetų) ansambliai, kuriuose jau buvo vadovas. Kartais į ansamblį įtraukiami ankstyvieji trombonai.	Cinkai (trombonai).
III periodas (nuo 1550 m.)	Į ansamblius įtraukiami liežuvėliniai (mediniai) pučiamieji instrumentai, grojama „iš ausies“. 1690 m. pakoregavus šalmėjų ir sukūrus klarnetą, įtraukus jį į ankstesnį ansamblį, jis tapo kariniu.	Primityvus fagotas, sopraninis, altinis ir tenorinis obojus, senasis šalmėjus. Klarnetas.
IV periodas (nuo 1720 m.)	Stiprėjant kariniams orkestrams, daugėjant jų funkcijoms, formuojasi maršiniai orkestrai.	Įtraukiami mušamieji (trombonas dažniau sutinkamas religiniuose kūriniuose)
V periodas (Napoleono karai)	Napoleono karų metu orkestrai skatino imperatoriškojo karo šlovę, žadino karinės didybės atmosferą. Ilgainiui karinių orkestrų sudėtis individualėjo, didėjo. Susiklostė didysis pučiamųjų instrumentų orkestras.	Prancūzijoje: 1 fleita, 6 klarnetai, 3 fagotai, 2 valtornos, 1 trimitas, 1 serpentas, bosiniai mušamieji, cimbolai, trikampis.
VI periodas (nuo 1830 m.)	Naudojami chromatiniai instrumentai (ne tik trombonas, bet ir valtorna bei mediniai pučiamieji).	

⁶ Henriko VIII orkestre buvo apie 34 muzikantus, kiek mažesnis buvo karalienės Elžbietos I orkestras – 10 trimitų, 6 trombonai, 6 mušamieji ir keletas kitų instrumentų (Bartušis V., 2007: 9).

VII periodas (po II pasaulinio karo)	Vokietijos ir Austrijos pučiamųjų instrumentų orkestrai nebefunkcionavo, istorinis Prancūzijos Versalio rūmų pučiamųjų orkestras panaikintas, tačiau prancūzų orkestro modelis išliko Italijoje ir Ispanijoje.	
--	--	--

2 lentelė. Pučiamųjų orkestro kaita (parengta pagal Ch. Hoby, 1928–1929: 2–15)

R. Urniežiaus pateikiamoje istorinėje apžvalgoje (2018) kai kurios datos nesutampa su ankstesniu šaltiniu – pvz., R. Urniežius teigia, jog klarnetai ir valtornos į pučiamųjų instrumentų orkestrus įtraukti tik XVIII a. viduryje, nors Ch. Hoby (1928–1929) straipsnyje minima, jog po 1690 m. rekonstravus šalmėjų į klarnetą, jis orkestrų sudėtyje atsidūrė po penkerių metų.

Minėtina, kad klarnetų svarba pučiamųjų instrumentų orkestre buvo itin reikšminga ne tik dėl chromatinio grojimo galimybės. Štai V. Bartušis teigia (2007: 10), jog šio instrumento „vaidmuo pučiamųjų orkestre iki šiol kartais prilyginama smuikų vaidmeniui simfoniniame orkestre. Jo dinaminės galimybės, garso niuansai, platus diapazonas <...> beveik iš karto padarė klarnetą vos ne svarbiausiu instrumentu. Todėl sumažėjo obojų vaidmuo“.

Kuriant pučiamųjų instrumentų orkestro istoriją, ypatingą vaidmenį suvaidino Prancūzija. Kaip mini V. Bartušis (2007), būtent čia pradėjo formuotis kariniai orkestrai. Tam įtakos turėjo karaliaus Liudviko XIV (1643–1715) vykdoma politika skatinti muzikavimą kariuomenėje. Šiuo laikotarpiu datuojami ir pirmieji pučiamųjų instrumentų ansambliui/orkestrui notuoti kūriniai (iki tol dažniausiai buvo mokomasi iš klausos)⁷.

Austrų muzikologas W. Suppanas (2016) šiuolaikinio pučiamųjų instrumentų orkestro istoriją taip pat sieja su Prancūzija, o konkrečiau – Didžiąja prancūzų revoliucija (1789–1799). Varinių pučiamųjų ir mušamųjų instrumentų ansambliai buvo pranašiausi muzikuojant lauke, tad ši muzikavimo forma buvo pasitelkta perteikti patriotinę nuotaiką. Tad tuo metu buvo sukurta nemažai profesionalių ir akademinių kūrinių pučiamųjų orkestrui: pučiamųjų instrumentų orkestro repertuarą tuo metu papildė operų kūrėjas prancūzų Mozartu vadintas François-Adrien Boieldieu (1775–1834), komiškų operų kūrėjas, pedagogas ir rašytojas Henri-Montanas Bertonas (1767–1844), italų kompozitorius, dirigentas ir teoretikas Luigi Cherubini (1760–1842), prancūzų smuikininkas, kompozitorius, dirigentas, pedagogas Rodolphe‘as Kreutzeris (1766–1831), Austrijoje gimęs prancūzų kompozitorius, natų leidėjas, fortepijonų gamintojas Ignace‘as Josephas Pleyelis (1757–1831) ir daugelis kitų.

⁷ Spėjama, kad prancūzų kompozitoriui J. B. Lully priklauso pirmasis notuotas kūrinys pučiamųjų orkestrui (Hunsberger D., 2010).

R. Urniežius (2011), teigdamas, jog šiuolaikinio didžiojo mišriosios sudėties pučiamųjų orkestro istoriją galima suskirstyti į 3 periodus⁸, taip pat pradeda nuo Didžiosios prancūzų revoliucijos. Anot autoriaus, „šiuo laikotarpiu orkestrai tapo tokie dideli, kokie anksčiau niekada nebuvo. <...> buvo keletas mėginimų standartizuoti orkestrų sudėtis. Tačiau visi šie pokyčiai daugiausiai siejosi su orkestrų sudėtimi ir dydžiu, bet menkai tepalietė repertuarą, daugiausiai susidedantį iš originalių utilitarinių ceremonialo, kartais – pramoginės muzikos kūrinių“ (Urnėžius R., 2011: 11).

Ypač populiarūs tuomet tapo pučiamųjų orkestrai: grojant lauke didelei žmonių miniai varinių pučiamųjų ir mušamųjų instrumentų kolektyvai buvo neabejotinai pranašesni už visus kitus dėl dinaminės galimybių. Tokiems orkestrams atsivėrė visiškai naujos muzikinės veiklos perspektyva, didele dalimi nulėmusi tolimesnį pučiamųjų instrumentų bei jų kolektyvų vystymąsi ir panaudojimo kelią.

Paryžiaus konservatorijos įkūrėjo Bernardo Sarrette (1765–1858) ir jo bendraminčių karinių orkestrų pavyzdžiu suburtas pučiamųjų orkestras, vėliau išaugęs į muzikos mokyklą, ilgainiui rekonstruotą į Paryžiaus konservatoriją, tapo demokratiško muzikavimo ir jo mokymo pavyzdžiu. Taigi, pati muzikavimo forma tapo naujo politinio pasaulinio šauklio. Kita vertus, kaip teigia W. Suppanas (2016), čia susiformavusi orkestro sudėtis turėjo įtakos XIX a. pučiamųjų instrumentų orkestrui.

XIX a. pučiamųjų instrumentų orkestrui svarbiausią įtaką turėjo vožtuvų mechanizmo pritaikymas pučiamiesiems instrumentams⁹, kad šiais būtų galima atlikti chromatinę garsaeilį. Atsiradus naujoms instrumentų galimybėms, kompozitoriai ėmė kurti daugiau profesionaliosios muzikos pavyzdžių, taip reikalaudami iš orkestro narių vis didesnio profesinio pasirengimo. Tačiau, kaip mini R. Urnėžius (2018), XIX a. dažniausiai „toks orkestras atlikdavo karinio ir civilinio ceremonialo, kartais ir koncertinį repertuarą. Pastarąjį daugiausia sudarydavo populiarių akademinės muzikos kūrinių aranžuotės (originalių kūrinių kurta nedaug)“. Visgi XIX a. antroje pusėje repertuaras gana smarkiai plėtėsi – galima paminėti tokias kompozicijas kaip R. Wagnerio „Gedulingoji simfonija“ (1844), E. Griego „Gedulo maršas“ (1866), C. Saint-Saënso „Rytai ir Vakarai“ op. 25 (1869), P. Čaikovskio „Karinis maršas“ (1893) ir kt.

⁸ Pirmasis – 1790–1920 m.; antrasis – 1920 – 1952 m.; trečiasis – nuo 1952 m. iki dabar.

⁹ Manoma, kad pirmą kartą vožtuvas variniam pučiamajam instrumentui (kornetui) buvo įmontuotas 1811 m. (Bartušis V., 2007: 12).

V. Bartušis (2007: 13) teigia, jog „XIX amžius – tai didžiojo mišraus karinio pučiamųjų orkestro raidos ir klestėjimo laikotarpis“. Šią mintį galima pagrįsti tuo, kad šiame amžiuje buvo pilnai chromatizuoti variniai pučiamieji instrumentai, nusistovėjo maždaug panaši orkestrų sudėtis, be to, pučiamųjų instrumentų orkestrai pamažu plito ir koncertų salėse, jų repertuarai pildėsi ne tik militaristinės paskirties kūriniais ar žymių muzikinių opusų aranžuotėmis, bet ir originaliais, meniškai vertingais kūriniais. XIX a. pučiamųjų instrumentų orkestrai buvo gana plačiai paplitę ir carinėje Rusijoje, ką įrodo detalė, jog 1873 m. karinio jūrų laivyno orkestrų inspektoriumi buvo paskirtas kompozitorius Nikolajus Rimskis-Korsakovas (1844–1904). Taigi manytina, kad Rusijos kariuomenės pulkai turėjo gana aukšto meninio lygio pučiamųjų orkestrus (Žarskienė R., 2009).

XX a. tiek muzikos stiliaus, tiek instrumentuotės atžvilgiais buvo tarsi naujai atverstas puslapis. Ne išimtis – ir pučiamųjų instrumentų orkestrai. Šio amžiaus pučiamųjų instrumentų istorijoje galima išskirti dvi skirtingas tradicijas – sovietinę ir vakarietiškąją. Tiesa, takoskyra tarp Vakarų ir Rusijos pastebima jau ir anksčiau. Nepaisant to, jog Rusijos pučiamųjų instrumentų orkestro pradžia datuojama 1547 m., kai Maskvos provincijoje, tikėtina, sekant Prūsijos pavyzdžiu, buvo suburtas pirmasis militaristinis pučiamųjų instrumentų orkestras¹⁰ (Ragier D., 2013), Rusijoje pučiamųjų instrumentų orkestras gana greitai įgijo savitus bruožus. Pavyzdžiui, lyginant J. Kopsteino (2017) pateiktą kelių skirtingų pučiamųjų instrumentų orkestrų sudėtį 1828–1845 m. (3 lentelė) matyti, jog Rusijos imperijos militaristinis orkestras XIX a. buvo didesnis, ypač obojų ir klarnetų gausos dėka.

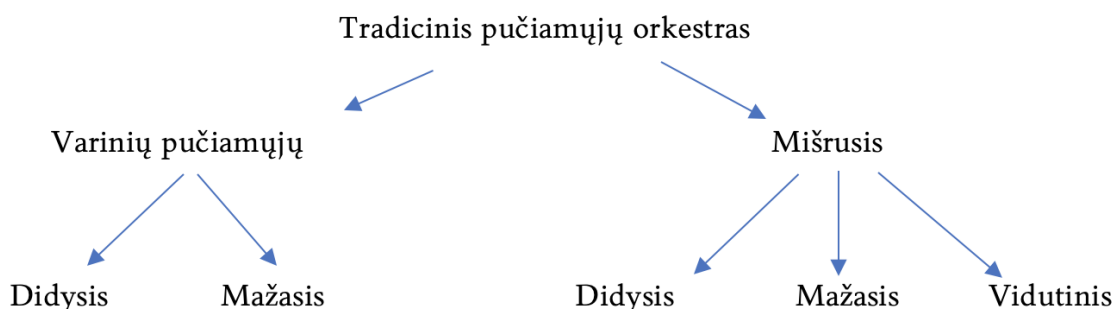
	Karaliaus Jurgio IV karališkasis orkestras	Karališkasis artilėrijos orkestras	Rusijos imperijos carinis militaristinis orkestras
Fleitos	4	2	4
Obojai	3	3	5
Klarnetai	12	11	21
Fagotai	4	3	4
Serpentai	2	2	4
Trimitai	4	4	8
Klapaninis trimitas		3	
Ofikleidai		2	
Bosinė valtorna			3

¹⁰ Šio orkestro sudėtis buvo nedidelė – jame grojo 6-8 muzikantai, kuriems dažniausiai vadovavo dirigentas.

Trombonai	6	5	4
Perkusija	2	5	5
Iš viso:	42	39	53

3 lentelė. Pučiamųjų orkestro sudėtis 1828–1845 m. (Kopstein J., 2017)

Minėtina, jog buvusiose SSSR šalyse pučiamųjų instrumentų sudėtis ilgą laiką nesikeitė lyginant su XIX a. tradicijomis. Nusistovėjo tradicinis pučiamųjų orkestras, kurio pagrindas buvo sakshornai. Šie orkestrai dar buvo skirstomi į tipus pagal atlikėjų skaičių (tiksliai orkestrų sudėtis pateikiama Prieduose) (Žr. 1 pav.).

1 pav. Sovietų Sąjungos tradicinių pučiamųjų orkestrų skirstymas

Anot V. Bartušio (2007: 15–16), „varinių pučiamųjų orkestras paprastai būna mažasis. Jį sudaro sakshornų grupė, turinti tam tikrą partijų ir atlikėjų skaičių bei keletas mušamųjų. Prie mažojo varinio orkestro prijungus kitus varinius instrumentus (trimitus, valtornas, trombonus), jis tampa didžiuoju variniu orkestru“. Akivaizdu, jog pridėjus minėtus pučiamuosius – trimitus, valtornas ir trombonus – pasikeitė orkestro tembrinės ir dinaminės galimybės, tačiau iš esmės orkestrui techninių galimybių šie instrumentai nepridėjo, kaip ir ženkliai nepraplėtė diapazono. Mišrusis tradicinis pučiamųjų orkestras išsiskiria tuo, kad jame dažniausiai yra 2 valtornos ir 1 trimitas, taip suteikiamas orkestrui charakteringesnis skambesys, padidinama tembrinė įvairovė.

Savotišką pučiamųjų instrumentų orkestrų stagnaciją galima paaiškinti ideologizuotos socialistinio realizmo doktrinos reikalavimais – muzika (kaip ir kitos meno šakos) turėjo pasižymėti politizuotu kovingumu, dogmatiškais teiginiais, antimodernia, antiindividualistine orientacija, grindžiama liaudiškumo, folkloro principais, partijos reikalavimais, suvokiama masėms. Kitu atveju grėsė kaltinimai „formalizmu“, kurių neišvengė net ir žymūs

kompozitoriai (pvz., S. Prokofjevas, D. Šostakovičius, A. Chačaturianas ir kt.), priversti arba prisitaikyti prie esamų reikalavimų, arba kurti nesitikint, kad kūriniai bus atlikti.

Ir tik 6-uojo–7-uojo dešimtmečiais – vykstant politiniam atšilimui – situacija ženkliau pasikeitė. Sovietų Sąjungoje gyvenantys kompozitoriai studijavo užsienio muzikos pavyzdžius, orkestrinės muzikos pavyzdžius, orkestrų sudėtis ir atitinkamai mėgino reformuoti pučiamųjų instrumentų orkestrus. Anot V. Bartušio (2007: 17), pastebėta, jog „medinių ir varinių santykis užsienio orkestruose buvo 3:4 ar net 1:1. Itin didelėse sudėtyse mediniai ir saksofonai net dominavo. Nusižiūrėjus į šias sudėtis, buvo pradėti formuoti ir SSRS kariniai orkestrai“. Nenuostabu, jog buvo praturtinta saksofonų grupė, daugiau dėmesio, kuris pasireiškė kuriant įdomesnes partijas, skirta „primirštiems“ mediniams pučiamiesiems – obojui ir fagotui. Kita vertus, buvo atsisakyta dalies sakshornų grupės instrumentų, argumentuojant, kad jie – techniškai nepaslankūs ir meniškai mažiau vertingi. Šitaip orkestrų skambesys tapo subtilesnis, išraiškingesnis, be to, ženkliai pasikeitė ir paties orkestro galimybės – jis tapo techniškai pajėgesnis. Tai buvo gana reikšmingas šuolis po ilgai taikytos nuostatos skatinti pučiamųjų orkestrų masiškumą, dėl ko „smuko bendras muzikos meninis lygis, paplito mažos pučiamųjų orkestrų sudėtys, joms buvo aranžuojami kūriniai, visiškai neatitinkantys šių orkestrų techninių ir meninių galimybių.“ (Bartušis V., 2007: 15).

Pradėjus eksperimentuoti, pučiamųjų orkestrai plėtėsi, jų meninis pasirengimas kilo, kariniuose pučiamųjų orkestruose nusistovėjusi sudėtis (žr. Prieduose) pamažu plito ir tarp civilinių pučiamųjų orkestrų. Minėtina, kad orkestrų pokyčiai reiškesi ne tik sudėties pasikeitimu, bet ir esamų instrumentų partijų išraiškingumu. Be pajėgių atlikėjų bene ryškiausia kliūtis, su kuria susidūrė naujieji orkestrai – saksofono atlikėjų stoka, kurią orkestrai spręsdavo kartais saksofonų partijas perleisdami klarnetams.

Visgi ne SSRS orkestrai lėmė pučiamųjų instrumentų orkestrų tendencijas. Anot R. Urniežiaus (2006: 56), „XX a., o ypač jo antroje pusėje JAV muziką dominavimas visose pučiamųjų orkestrų srityse yra akivaizdus. <...> Tarp Europos šalių reikšmingiausia ir seniausias tradicijas puoselėjanti yra Didžiosios Britanijos pučiamųjų orkestrų muzika“.

Atkreiptinas dėmesys, jog XX a. nusistovėjusios pučiamųjų instrumentų orkestrų sudėtys nebuvo revoliucinės, atvirkščiai – XIX a. orkestrai buvo nuosekliai pildomi, taip formuojant naują skambesį. Tai patvirtina ir R. Urniežiaus pučiamųjų instrumentų orkestrų periodizacija – 1920–1952 m. autorius įvardino antruoju periodu, kuris „gali būti traktuojamas kaip pereinamasis, tačiau jo svarba neturėtų būti menkinama. Tai aktyvaus geresnės muzikos pučiamųjų orkestrui ieškojimo laikotarpis“ (Urnėžius R., 2011: 12).

O štai „modernaus“ pučiamųjų instrumentų orkestro skambesys siejamas su amerikiečių dirigento Fredericko Fennellio (1914–2004) Ystmano muzikos mokykloje įkurtu pučiamųjų orkestru (*Eastman Wind Ensemble, EWE*, 1952). Iki šių dienų šis orkestras, sudarytas iš maždaug 50-ies muzikantų, dažnai įvardijamas lyderiu pučiamųjų orkestrų tarpe. Ir ne tik savo nusistovėjusios sudėties dėka, bet ir repertuaro praplėtimu – jų koncertuose įvyko apie 150 kūrinių premjeros (nors pirmenybę teikė originaliai pučiamųjų orkestrui sukurtiems kūriniams, jų repertuare galima rasti ir įvairiausių aranžuotų – nuo W. A. Mozarto iki šių dienų džiaz ar pop muzikos) bei darbo su įrašais (pirmieji įrašai datuojami 1953-iais m.) aspektais.

2 pav. F. Fennellis ir Ystmano pučiamųjų orkestras¹¹

Dirigentas F. Fennellis formuodamas orkestrą, teigė, jog „reikia sukurti iš principo naujais kriterijais grįstą pučiamųjų instrumentų kolektyvą, kuris vienytų simfoninio orkestro, karinio pučiamųjų orkestro bei koncertinio pučiamųjų orkestro bruožus, atsižvelgiant į įvairius kūrinių atlikimo, jų komponavimo bei muzikinio ugdymo aspektus“ (Bartušis V., 2007: 25). Orkestro pagrindu tapo dar romantizmo epochos kompozitoriaus R. Wagnerio naudota medinių, varinių ir mušamųjų instrumentų grupė, ją praplečiant saksofonais.

Visgi minėtina, jog griežtų pučiamųjų instrumentų sudėties šio orkestro sėkmė nesuformavo. Stebint vakarietiškas tradicijas ir toliau pastebimas įvairių pučiamųjų instrumentų orkestrų atmainų egzistavimas. Tačiau tam tikras sudėties gaires galima nubrėžti (žr. Prieduose) – šiuose orkestruose be mušamųjų tembrinei įvairovei sukurti įtraukiami ir

¹¹ <https://www.rochester.edu/newscenter/eastman-wind-ensemble-modern-musical-invention-remains-cutting-edge-518652/>

žemieji styginiai instrumentai (violončelės ar kontrabosai), kartais fortepijonas, arfa ar kiti rečiau sutinkami instrumentai.

Europoje pučiamųjų instrumentų orkestrų įvaizdžiui formuotis daug įtakos turėjo Donauešingeno (Donaueschingen) festivalis, kuris 1926 m. buvo skirtas būtent pučiamųjų instrumentų orkestrams, konkrečiai – kariniams orkestrams. Festivalio vadovas kompozitorius Paulis Hindemithas (1895–1963) drauge su bendraminčiais siekė papildyti pučiamųjų instrumentų orkestrų repertuarą naujais kūriniais¹², tuo pačiu atkreipti kompozitorių dėmesį į šį orkestrą.

Pučiamųjų instrumentų istorinė raida priklauso nuo geopolitinės ir kultūrinės situacijos, kadangi pučiamųjų instrumentų ansambliai ir orkestrai ilgą laiką turėjo konkrečią praktinę paskirtį (įvairūs ceremoniniai, progos ir pan.). Tuo tarpu nuo XX a. vidurio pastebima ryški tendencija papildyti repertuarą akademinių žanrų kūriniais (Urnėžius R., 2006), paskatinti pučiamųjų instrumentų orkestrų koncertus be praktinio užmojo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, skirtingai nei styginių instrumentų (kamerinis ar simfoninis) orkestrai, pučiamųjų instrumentų orkestrų sudėtis nėra standartizuota, todėl sutinkamos įvairios rūšys.

1.2. Pučiamųjų instrumentų istorija Lietuvoje

Kaip teigiama įvairiuose šaltiniuose, nedidelių pučiamųjų instrumentų orkestrų, spėjama, būta dar XIII a. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Anot R. Podėlio (2020: 20), „pagrindinė jų misija – groti iškilmingą muziką išlydinti karius ar ceremonijose“. Visgi konkreti pučiamųjų instrumentų ansamblių pradžia Lietuvoje siejama su Vytauto Didžiojo (apie 1350–1430) dvaru, kadangi minima, jog čia, kaip ir Europoje (žr. 2 lentelę) būta fleitų (švilpyninkų) ansamblio. Netrukus LDK pradėta groti ir kitais pučiamaisiais instrumentais – pvz., trimitu, trombonu, fleita, obojumi, fagotu ir kitais (Batavičius A., 2002). R. Žarskienė pastebi, jog „XV–XVI a. orkestrų sudėtis labai sparčiai augo. Antai 1515 m. Vilniaus vaivada Mykolas Radvila atvyko į valstybių atstovų suvažiavimą, kuris vyko Vilniuje, su šimto muzikantų orkestru“ (Žarskienė R., 2002: 150). Ir nors nėra nurodyta, kokia orkestro sudėtis, tačiau neabejotina, kad bent dalis jų – pučiamieji instrumentai. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės

¹² Festivalio metu įvyko premjerų vakaras, kurio metu buvo pristatyti keli nauji, meniškai vertingi kūriniai pučiamųjų instrumentų orkestrui: P. Hindemitho Koncertinė muzika pučiamųjų orkestrui op. 41, Ernsto Křeneko 3 linksmi maršai op. 34, Ernsto Peppingo Mažoji serenada kariniam pučiamųjų orkestrui ir Ernsto Tocho „Žaidimas“ kariniam pučiamųjų orkestrui (Camichael J., 1994: 5–6).

teritorijoje pučiamųjų instrumentų sparčiai daugėjo – šalia jau minėtų instrumentų atsirado valtorna, išilginė fleita, klarnetas ir kiti, tad neabejotinai šie pučiamieji instrumentai buvo įtraukiami į ansamblių sudėtį.

Turint omeny muzikavimo tradiciją Lietuvoje, reikia prisiminti, jog ji siejasi su dvarų kultūra, kadangi dvarininkus daug kur lydėjo (pvz., į šventes, ceremonijas, medžiokles) įvairios muzikantų kapelos. Ansamblių sudėtis labai įvairuodavo – ji priklausė nuo dvaro galimybių samdyti, išlaikyti muzikantus. Tad „mažesnėse vaivadijose orkestrus sudarydavo nedaug – 10–30 muzikantų, o didesnių miestų ar, svarbioms progoms sukviesti, orkestrai būdavo itin gausūs – skaičius siekdavo net 100. Rūmuose ir dvaruose dirbo iš Europos atvykę muzikai, jie grojo patys ir mokė kitus“ (Bražas M., 2018: 6). Taigi, atsižvelgiant į kilmingųjų galimybes ir norus, nesant standartizuotų reikalavimų, ir muzikavimo tradicijos nebuvo itin turtingos – kaip ir Europoje pučiamųjų instrumentų kiekis dvaro kapeloje nebuvo itin gausus, dažniausiai pasitenkinta obojų tipo instrumentais, fagotais, fleitomis, trombonais, trimitais; valtornos ir klarnetai įtraukti tik XVIII a.

Ryškesnis proveržis pučiamųjų instrumentų srityje įvyko XIX–XX a., kai dvarininkai nebeapsitenkino vien muzikavimu kapelomis, bet būrė didesnius orkestrus, šalia to dvaruose steigė muzikos mokyklas. Ir nors dažniausiai dvaruose nebuvo buriami vien pučiamųjų instrumentų orkestrai, tačiau šiems instrumentams, kaip pilnateisiams simfoninio orkestro nariams buvo skiriama nemažai dėmesio. Vienintelis „Rietavas garsėjo itin profesionaliu pučiamųjų orkestru, kuris buvo suformuotas anksčiau už simfoninį orkestrą, o pastarasis pradėtas burti kaip tik nuo pučiamųjų grupės“ (Kiauleikytė, 2008). Lietuvoje tradiciškai išskiriami trys dvarai, kuriuose veikė stiprios muzikos mokyklos, kurių mokiniai buvo ruošiami kaip orkestro nariai – tai Rietavo, Plungės ir Rokiškio dvarai.

Viena pirmųjų muzikos mokyklų Lietuvoje buvo įkurta **Rietavo dvare** 1872 m. remiant kunigaikščiui Bogdanui Oginskiui¹³ (1848–1909). Ši muzikos mokykla, nors ir nebuvo griežtai reglamentuota, siekiant paruošti gerus orkestro muzikantus, turėjo savo konkrečią dalykų mokymosi sistemą. „Mokykloje buvo rengiami vargonininkai ir orkestro muzikantai. Nuo 1874 muzikos mokykla buvo trimetė, penkiametė, nuo 1883 – šešiametė, turėjo chorą, simfoninį ir pučiamųjų orkestrus“ (Jurkštas V.; Vaniucinas P., 2018). Mokykla, kurios mokiniai buvo aprūpinti ne tik muzikos instrumentais, bet ir rūbais ar maistu¹⁴, veikė iki 1909 m. Daugelyje šaltinių minima, jog, nors šio dvaro orkestras dažnai atlikdavo M. K. Oginskio

¹³ Bogdano Oginskio dvare buvo įvesta pirmoji telefono linija (1882) ir pastatyta pirmoji jėgainė (1892) Lietuvoje.

¹⁴ Įdomu tai, kad mokiniai be mokymosi ir grojimo orkestre turėjo ir kitų prievolių – pvz., giedoti Rietavo bažnyčioje, taip pat jų laukė darbai dvare ar laukuose.

polonezus, jo repertuare buvo ir rimtesnių muzikinių opusų – pvz., P. Čaikovskio uvertiūra „1812 metai“ ir kitų žymių kompozitorių (pvz., Cherubini, Ch. Gounod, R. Wagnerio, Vienos klasikų) muzikiniai opusai (Vaniucinas P., 2012), įrodantys, kad tiek orkestro sudėtis, tiek muzikantų galimybės buvo europinio lygio.

3 pav. Rietavo dvaro orkestras¹⁵

1873 m. Mykolas Oginskis (1849–1902) nusipirkęs Plungės rezidenciją, joje pastatė neorenesansinio stiliaus rūmus ir įkūrė **Plungės dvaro orkestro muzikos mokyklą**, kurioje buvo ruošiami įvairūs orkestro muzikantai. Atvykusius iš įvairių kraštų (ne tik Lietuvos, bet ir Lenkijos, Latvijos ar Rusijos) būsimus muzikantus kunigaikštis rėmė – pirko jiems muzikos instrumentus, maistą, rūbus, be to, mokėjo stipendijas, finansavo ir gambiausių mokinių tolimesnes studijas užsienyje (pvz., Varšuvoje ar Leipcige). Lietuvoje muzikų tarpe M. Oginskis turbūt labiausiai žinomas kaip jaunojo Mikalojaus Konstantino Čiurlionio globėjas (1875–1911). Anot V. Dečkutės-Žukauskienės (2020), „1889 m. kunigaikštis parsivežė talentingą keturiolikmetį jaunuolį į Plungę. Čia būsimasis kompozitorius tuoj buvo priimtas į dvaro orkestro mokyklą. Kartu su kitais dvaro orkestro muzikantais, jis mokėsi groti – fleita, klarnetu, pianinu ir vargonais, viskuo domėjosi ir visapusiškai tobulėjo“. Taigi, šiame orkestre, kaip ir Rietavo orkestre, buvo ruošiami įvairiapusiai muzikantai, vėliau sėkmingai muzikuojantys orkestro sudėtyje. Minėtina, jog kartais Rietavo ir Plungės orkestrai susijungdavo ir koncertuodavo didžiule sudėtimi.

¹⁵ <http://salantiskis.blogspot.com/2012/01/kapelmeisteris-jozefas-eduardas-masekas.html>

4 pav. Plungės dvaro orkestras¹⁶

Rokiškio muzikos mokyklos pradžia sietina su 1873 m.¹⁷, kai Tyzenhauzo dvare pradėjo veikti Orkestro ir Choro, o 1883 m. dar ir Fortepijono, Vargonų ir Giedojimo skyrius (Jurkštas V., 2018). Kaip ir anksčiau minėtose Rietavo ar Plungės dvaro muzikos mokyklose, mokslas čia truko ne vienerius, o šešerius metus, per kuriuos mokiniai mokėsi įvairių instrumentų grojimo meno, teorinių dalykų, dalyvavo orkestro veikloje. Dvaro muzikos mokykla turėjo pilnos sudėties simfoninio orkestro instrumentų komplektą. Visgi, anot A. Kazulėno, mokykla nuo anksčiau minėtų Rietavo ir Plungės mokyklų išsiskyrė vargonininkų ruošimu, o ne orkestro galimybėmis.

Minėtina, jog dvarai orkestrinio muzikavimo šaltiniu buvo ir kituose Lietuvos regionuose. V. Dečkutė-Žukauskienė (2021) teigia, jog dvaruose buvo daug dėmesio skiriama muzikiniam išsilavinimui, be to, „Lietuvos dvaruose rūmų erdves puošdavo prabangūs muzikos instrumentai, o jų skleidžiami garsai buvo neatsiejama didikų pasibuvimų dalimi. Dvarininkų išlaikomi orkestrai profesionalumu ir repertuaru puikiausiai prilygo Vakarų Europos dvarų orkestrams.“. Tarp tokių dvarų galima paminėti keletą ryškesnių – Kretingos dvaras, kuriame į bet kokią darbo vietą buvo priimami tik muzikuojantys asmenys, savo orkestrus turėję Liubavos, Raudondvario dvarai, šalia muzikos mokyklos du orkestrus – simfoninį ir pučiamųjų – turėjęs Labūnavos dvaras.

R. Žarskienė (2021) mini, jog dvarų muzikos (orkestro) mokyklos turėjo įtakos ne tik dvarų gyvenimui. Viena vertus, grįžę iš dvaro į savo gimtąsias vietas buvę mokiniai mokė vietinius muzikuoti, kita vertus, „XIX pabaigoje–XX a. pradžioje daug jaunų lietuvių iš

¹⁶ <https://www.15min.lt/nuotrauka/5944912>

¹⁷ Pirmoji muzikos mokykla Rokiškyje buvo atkelta iš Gardino dar 1785 m., tačiau apie ją žinių neišliko (Jurkštas V., 2018).

neturtingesnių šeimų, ieškodami geresnio gyvenimo, emigravo į Jungtines Amerikos Valstijas. Tarp jų nemažai buvo ir Rietavo bei Plungės, tikriausiai ir kitų dvarų orkestrų auklėtinių.“ (Žarskienė R., 2021: 152). Taip pradėjo formotis lietuvių pučiamųjų orkestrai už Atlanto. Vienas tokių – „Lithuanian Band“, su kuriuo nemažai bendradarbiavo ir pirmosios lietuviškos operos „Birutė“ (1906) kūrėjas Mikas Petrauskas (1873–1937).

Pamažu nykstant dvarų orkestrams (mirus ar pasitraukus mecenatams) muzikantai ieškojo darbo kitur, tad būrėsi į mažesnių miestų orkestrus. Įtakos turėjo ir dar XIX a. viduryje prasidėjęs tautiškumo judėjimas, reiškėsis „Klojimų vakarais“, kurių metu buvo muzikuojama (dainuojama ir grojama įvairiais instrumentais). Kartu su pirmaisiais laikraščiais „Aušra“ ir „Varpas“, pirmosiomis muzikos draugijomis („Rūta“ Vilniuje, „Daina“ Kaune, „Aidas“ Panevėžyje), būrėsi ir įvairūs kolektyvai, taip pat – ir pučiamųjų instrumentų orkestrai: „1907 m. buvo įkurtas pučiamųjų orkestras prie Eržvilko bažnyčios, <...>. Pirmasis pučiamųjų orkestras Panevėžyje buvo įkurtas 1908 m. prie gaisrininkų draugijos. <...> Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Panevėžyje dar veikė ir Šv. Juozapo darbininkų draugijos orkestras“ (Žarskienė R., 2021: 152). Žinoma, kiekybė neužtikrina kokybės, juolab, kad buvo susiduriama su ne tik repertuaro, bet ir išsilavinimo spragomis.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę 1918 m., ėmė skleistis įvairios kultūros sritys – ir toliau būrėsi įvairūs kolektyvai (chorai, orkestrai, ansambliai), gausiai pildytas lietuviškos muzikos repertuaras. Be to, labai aktyviai būrėsi pučiamųjų orkestrai: kariniai¹⁸, valstybiniai, miestų, kaimų, įvairių organizacijų. Kaip teigia R. Žarskienė (2021: 153), „Tarpukario Lietuvoje orkestrus turėjo kiekvienas lietuvių kariuomenės pulkas, beveik visos Šaulių sąjungos rinktinės, Tautininkų sąjungos jaunimo organizacija „Jaunoji Lietuva“, Ugniagesių sąjunga, Darbo rūmai, gimnazijos, pavasarininkai, kitos organizacijos, net įmonės“. Tačiau minėtina, jog muzikavimo kokybė vis dar nebuvo itin tenkinanti, kadangi „beveik visų orkestrų vadovai neturėjo net vidurinio muzikinio išsilavinimo, įprastai tai būdavo gabesni muzikantai, anksčiau tarnavę ir groję Carinės Rusijos armijoje.“ (Bražas M., 2018: 12). Tai lėmė ne itin aukštą muzikavimo lygį, tad, nors ir džiugino kolektyvų gausa, tačiau reikėjo pildyti išsilavinimo spragas.

¹⁸ Lietuvos kariuomenės orkestrų kūrimosi istoriją puikiai reprezentuoja pirmojo Žemaičių bataliono Tauragėje dalyvavimo 1919 m. vasario 16 d. parade istorija. Batalionas neturėjo savo orkestro, tad šią spragą nutarta užpildyti pakviesti keturis pūtikus iš Naumiesčio. „Vasario 15 d. vakare minėtas orkestras atvyko į Tauragę, bet visi nustebo, nes vienas orkestrantas buvo moteris. Kad nebūtų juokinga, jog kareivių tarpe žygiuoja boba, pūsdama į dūdą, tai nutarė ją aprengti vyriškai. Parado metu tos paslapties niekas ir nepastebėjo“ (Vasiliauskas A., 1937: 31; cituota iš Žarskienė R., 2021: 153).

Minėtina, jog prie kokybės stokos prisidėjo ir atlikėjų sudėtis – jei kariniuose orkestruose grojo 25–30 atlikėjų, tai miestelių, kaimų ar įvairių įstaigų orkestrai panėšėjo į ansamblius, kadangi juose grodavo iki 12 muzikantų. Panašu, kad svarbiau buvo ne kokybė, „o tiesiog pats orkestro turėjimo faktas, suteikiantis pasididžiavimo jausmą.“ (Bražas M., 2018: 13). Negana to, dažnai atlikėjai buvo savamoksliai, groję iš klausos. Tad orkestrai ar ansambliai ne tik skambėjo prasčiau, bet ir susidūrė su repertuaro pasirinkimo dilema.

Situacija ženkliai keitėsi įsteigus pirmąsias muzikos mokyklas Lietuvoje: „1919 sausio mėnesį įsteigta Vilniaus muzikos mokykla (veikė iki 1921), <...>. J. Naujaliao Kaune įsteigta muzikos mokykla 1920 suvalstybinta (Kauno muzikos mokykla), 1933 pertvarkyta į konservatoriją (Kauno konservatorija). 1921 Vilniuje įsteigta lenkų muzikos mokykla; 1923 pertvarkyta į Karłowicziaus konservatoriją. Vilniuje dar veikė Žydų muzikos institutas (1924–40), J. Montvilos vargonininkų mokykla (1928–39), privatūs M. Wojewódskos muzikos kursai (iki 1939); muzikos teorijos ir griežimo buvo mokoma Vytauto Didžiojo lietuvių gimnazijoje, veikė orkestras <...>. Iki 1940 Kaune dar veikė E. Laumenskienės liaudies konservatorija, privačios Ippo-Gechtmano, E. Herbeck-Hansen muzikos mokyklos. 1929–33 veikė Šiaulių privati muzikos mokykla. 1923 S. Šimkaus įsteigta Klaipėdos muzikos mokykla; 1939 perkelta į Šiaulius (Šiaulių muzikos mokykla). 1940 įsteigta Vilniaus muzikos mokykla, organizuoti Panevėžio muzikos kursai (1944 pertvarkyti į muzikos mokyklą).“ (Jurkšas V., 2019).

Kalbant apie pučiamuosius instrumentus ir jų orkestrus, atskirai minėtina S. Šimkaus įkurta muzikos mokykloje Klaipėdoje. Kompozitorius S. Šimkus, vadovaudamas mokyklai, į ją pakvietė puikius pūtikus atlikėjus, grojusius kameriniame ansamblyje Čekų nonetą¹⁹, itin pakėlusį pučiamųjų instrumentų atlikėjų pasirengimo lygį Lietuvoje. Tačiau jei Klaipėdos muzikos mokyklos mokiniai grojo žymiai geriau, tai vadovavimo orkestrui tiek dirigavimo, tiek aranžuotųjų rengimo aspektais patirties jiems trūko. S. Navickas, apžvelgdamas to meto situaciją, rašė: „Karo orkestrams literatūra perkama Vokietijoje, kuri dažniausiai būna instrumentuota didelei orkestro sudėčiai, o kai kurie kapelmeisteriai neatsižvelgdami (ar dėl nežinojimo orkestracijos) į plačią harmoniją, groja kaip parašyta, ir tokiu būdu išsina tik veikalo profanacija. Greta teorijos reikalinga ir praktika. Baigę konservatoriją, instrumentų skyrių, ir niekados negroję karo orkestruose, išsyk pasidaro tų orkestrų kapelmeisteriai, kartais net negalį paprasto žygio maršo padiriguoti.“ (Navickas S., 1939: 36).

¹⁹ Sudėtis: E. Leichneris (smuikas; iki 1963 ansamblio vadovas), V. Kolenaty-Kamilovas (altas), J. Fesenmayeris (violončelė), L. Rautenkranzas (kontrabosas), A. Bursikas (fleita), A. Stoupa (obojus), J. Brychta (klarnetas), L. Putna (fagotas), E. Kaucký (valtorna).

Repertuaro spragas įžvelgė ir R. Žarskienė (2022), teigdama, jog nors jau 4-uojų dešimtmečiu pučiamųjų instrumentų orkestrų repertuaras buvo pildomas, „labai trūko profesionaliai parengtų natų leidinių. Dažnai orkestrai grieždavo iš pačių mėgėjų muzikantų ar vadovų orkestruotų, kažkur nužiūrėtų, perrašytų natų. <...> tik 1939 m. pradėti sistemingai spausdinti lietuviškos muzikos pučiamųjų orkestrams natų leidiniai.“ (Žarskienė R., 2022: 155). Beje, minimu ketvirtuoju dešimtmečiu buvo įsteigta kapelmeisterio specialybė Kaune (1934 m.), be to, Lietuvos muzikų draugijoje buvo įkurtas orkestrų vadovų padalinys, kuriam vadovavo kapelmeisteris, pedagogas, kompozitorius Bronius Jonušas (1899–1976), atsakingai žiūrėjęs į savo pareigas, tad ir orkestrų meninis lygis ėmė kilti.

Lietuvą okupavus Sovietų Sąjungai 1940 m., kuriam laikui prislopo pučiamųjų instrumentų orkestrų raida. Pirmiausia valdžios akiratyje atsidūrė kariniai orkestrai, kurie buvo tiesiogiai priklausomi nuo Lietuvos kariuomenės pulkų, draskomų ir naikinamų, likimo. Jei karininkai buvo žudomi ar tremiami į Sibirą, tai pulkų kareiviai ir orkestrų muzikantai buvo mėtomai iš vieno dalinio į kitą, atleidžiami iš tarnybos, drauge su kitais tremiami.

Naikinant profesionalesnius pučiamųjų instrumentų orkestrus, sovietinėje Lietuvoje buvo leista tarpti neprofesionaliems ansambliams – „pradėti steigti ir pirmieji miestų bei miestelių kultūros namų pučiamųjų orkestrai, dainų ir šokių ansambliai.“ (Žarskienė R., 2021: 155). Tarp tokių galima paminėti atsikūrusius Panevėžio mėsos kombinato pučiamųjų instrumentų orkestrą, Tauragės Mėsos kombinato pučiamųjų instrumentų orkestrą ir kitus.

Tačiau tikrasis pučiamųjų instrumentų atgimimo laikas Lietuvoje – XX a. 6–8 dešimtmečiai, kai komunistinės politikos optimistinė pasaulėžiūra buvo aktyviai skleidžiama sovietinių švenčių metu. O šventėse pakilią nuotaiką buvo patikėta skleisti žygiuojantiems pučiamųjų instrumentų orkestrams. Tad pučiamųjų instrumentų orkestrų gausėjo – jie buvo buriami kone visose įmonėse, kolūkiuose, kultūros namuose, mokyklose. Kai kada užmojai buvo ištis drąsūs – anot J. Gaidelienės (2002), Panevėžio kultūros skyrius 7–8 dešimtmetyje siekė, kad kiekviena mokykla turėtų savo pučiamųjų instrumentų orkestrą, todėl daugelyje ugdymo įstaigų 8–9 dešimtmetyje galėjo pasigirti savo orkestrais. Minėtina, jog šiuo metu formavosi Lietuvoje sutinkamas mišrus pučiamųjų instrumentų orkestrų tipas – profesionalūs orkestrai rengdavo tiek maršinio, tiek koncertinio pučiamųjų orkestro programas, atsižvelgiant į poreikį ir kontekstą lanksčiai prisitaikydavo. Ši tradicija išliko iki šių dienų.

Natūralu, jog, atsižvelgiant į didėjančią poreikį, „pučiamųjų instrumentų orkestro vadovai buvo rengiami Lietuvos muzikos akademijoje Vilniuje ir Klaipėdos fakultetuose“ (Urnėžius R., 2018). Nepaisant to, pasikeitus aplinkybėms, ypač politinei situacijai, nemažai orkestrų išnyko. Kaip pastebi R. Žarskienė (2009: 166), „dauguma sovietmečiu įkurtų orkestrų

nustojo gyvuoti perestrojkos ir pirmaisiais atkurtos nepriklausomybės metais“. Tačiau galima rasti ir priešingų pavyzdžių – kai kurie sėkmingai sovietmečiu startavę pučiamųjų instrumentų orkestrai gyvuoja iki šiol – 1960 m. įkurtas pučiamųjų orkestras „Kybartai“²⁰, 1957 m. įkurtas „Trimitas“, 1962 m. įkurtas „Garsas“ ir kiti.

Lietuviškų pučiamųjų instrumentų orkestrų istorijoje lūžis įvyko atkūrus Lietuvos nepriklausomybę 1990 m. Tai buvo persiorientavimo laikas – pučiamųjų instrumentų orkestrų vadovai atsiribojo nuo sovietinės tradicijos ir ėmė lygiuotis į vakarietiškus orkestrus. Tad po kokybinio nuosmukio sekė valstybinių pučiamųjų instrumentų orkestrų atgimimas: „1991 įkurtas Lietuvos kariuomenės orkestras (įkurtas kaip Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos pučiamųjų instrumentų orkestras, <...>) ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų orkestras (nuo 2008 bigbendas; <...>). 1994 įkurtas Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų orkestras <...>, 1989 – Vidaus reikalų ministerijos reprezentacinis pučiamųjų instrumentų orkestras“ (Urnėžius R., 2018). Be to, savo veiklą atgaivino ar suaktyvino dar sovietiniais metais profesionaliais tapę orkestrai (pvz., orkestras „Trimitas“, Kauno pučiamųjų instrumentų orkestras „Ąžuolynas“, Panevėžio pučiamųjų instrumentų orkestras „Garsas“, Šiaulių pučiamųjų instrumentų orkestras, Palangos pučiamųjų instrumentų orkestras).

Svarbią nišą Lietuvoje užima ir mėgėjų pučiamųjų instrumentų orkestrai. Reikšmingai jų kokybė pagerėjo pradėjus rengti Lietuvoje Pučiamųjų instrumentų orkestrų čempionatus, kuriuose dalyvauja įvairių kategorijų pagal amžių ir pasirengimą orkestrai²¹. Čempionatai rengiami kasmet nuo 2001 m. (iš pradžių Panevėžyje, nuo 2018 m. – Palangoje). Jų metu pasirodo ne tik Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrai, bet ir kviestiniai svečiai (2023 m. pasirodė Lietuvos kariuomenės orkestras, vadovaujamas dirigento iš Švedijos Magnuso Hylanderio). Čempionato rengėjai teigia, jog jų tikslas platesnis nei vien pasirodymas kartą per metus, jie siekia „užtikrinti pučiamųjų orkestrų dalyvavimo Dainų šventėse tradicijas, populiarinti pučiamųjų instrumentų orkestrų žanrą Lietuvos regionuose, skatinti naujų pučiamųjų instrumentų orkestrų kūrimąsi, orkestrų žanrų įvairovę. Suteikti galimybę mėgėjų ir

²⁰ Orkestro puikius rezultatus liudija pastarųjų kelių metų įvertinimai: XXI pučiamųjų orkestrų čempionate Palangoje – Grand Prix (2021), 2018 m. vadovui D. Ziegoraičiui įteiktas „Auksinis feniksas“, 2017 m. pelnyta trečia „Aukso paukštė“, tais pačiais metais – pučiamųjų orkestrų konkurse Kroatijoje laimėta I vieta, nominacija už geriausiai atliktą privalomą kūrinį, o vadovui įteiktas geriausio dirigento apdovanojimas.

²¹ A kategorija – naujai įsikūrę, pirmą kartą dalyvaujantys kultūros centrų mėgėjiški orkestrai, pradedantieji groti vaikų orkestrai; B kategorija – muzikos mokyklų orkestrai, meno mokyklų orkestrai, ankstesniais metais A kategorijoje laimėję orkestrai; C kategorija – pažengusiųjų muzikantų orkestrai, ankstesniais metais laimėję B kategorijoje; D kategorija – aukštųjų muzikos mokyklų orkestrai, pažengusiųjų muzikantų orkestrai, ankstesniais metais laimėję C kategorijoje orkestrai; E kategorija – profesionalūs orkestrai, ankstesniais metais D kategorijoje laimėję pagrindinį prizą orkestrai. Grand prix laimėjęs orkestras privalo pereiti į aukštesnę kategoriją. Pirmą vietą laimėjęs orkestras gali būti perkeltas į aukštesnę kategoriją pagal komisijos rekomendacijas. (Pučiamųjų orkestro čempionato nuostatai, 2023).

profesionalų orkestrams pasitikrinti savo kvalifikaciją ir lygį kitų Lietuvos orkestrų kontekste. Skatinti lietuvių kompozitorius, pristatyti Europos ir pasaulio orkestrinės muzikos kompozitorių kūrybą, žymiausius kolektyvus ir atlikėjus“ (2023 m. Pučiamųjų orkestro čempionato nuostatai).

Kitas itin svarbus Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrų (ypač mėgėjų) kokybei faktorius – 2006 m. įsteigtos Lietuvos varinių pučiamųjų orkestrų asociacijos (LVPIOA) veikla. Ši asociacija ne tik vienija orkestrus, „bet ir glaudžiai bendradarbiauja su Europos bei JAV orkestrinės muzikos atstovais, kvalifikuotais lektorais, žymiausiais ansambliais ir atlikėjais. <...> Asociacija padeda kurtis naujiems orkestrams ir juos globoja, rengia instrumentų parodas, meistriškumo kursus, koncertus, vykdo tarptautines konferencijas, kursus, konkursus, festivalius bei stovyklas, atstovauja Lietuvą ir užtikrina jos dalyvavimą Europos brass band asociacijos (EBBA) veikloje“ (Lietuvos varinių pučiamųjų orkestrų asociacija²²). Asociacijos veikla reiškiasi ne tik minėto čempionato organizavimu, bet ir daugeliu kitų renginių – pvz., „Dūdų vasara“, „Sklepučini“ stovykla, Tarptautinis maršinių orkestrų, šokių ir būgnininkų grupių festivalis-konkursas „Baltic 2022“, politinę situaciją atliepiantys koncertai („Kai skamba dūdos, patrankos tyli“, „Malda už taiką“), o taip pat ir repertuaro pučiamųjų instrumentų orkestrams Lietuvoje pildymu.

Kitas renginys, itin svarbus pučiamųjų ir mušamųjų instrumentų atlikėjams, grojantiems pučiamųjų instrumentų orkestruose – edukacinis projektas „Trakų fanfarinė savaitė“. Šis renginys apima kelias veiklos sritis – tai ir muzikos festivalis, ir meistriškumo kursai, ir kvalifikacijos tobulinimo kursai pučiamiesiems, mušamiesiems ir fanfarų orkestrams. Edukacinio renginio ištakos siekia dar 2003 m., kai Trakuose buvo surengtas tarptautinis pučiamųjų orkestrų festivalis „Mes sveikiname Trakus“, kuriame dalyvavo orkestrai iš Lietuvos, Vokietijos, Slovakijos. Šiam festivaliui sėkmingai pavykus, prie muzikavimo dalies buvo sumanyta įtraukti ir kitas veiklas – meistriškumo kursus pūtikams, fanfarų orkestrui, vėliau ir perkusijai, o štai nuo 2005 metų jau vykdomas tebetęsiam formato – savaitės trukmės – edukacinis renginys. Organizatoriai džiaugiasi, jog pritraukia aukščiausio lygio profesionalus: lektorius, solistus, meninius kolektyvus²³, propaguoja lietuvišką muziką, užsakydami lietuvių

²² <https://www.lbba.lt/apie-lvpioa-2/>

²³ 17-ame muzikos festivalyje „Trakų fanfarų savaitė“, 2020 m. dalyvavo saksofono profesorius, dirbantis Zvolės ir Utrechto konservatorijose, Nyderlandų pučiamųjų ansamblio „Nederlands Blazers“ narys Johan van der Linden (Nyderlandai); Liuksemburgo filharmonijos simfoninio orkestro solo valtornininkas, Budapešto festivalio valtornų kvarteto ir Budapešto pučiamųjų okteto narys, prestižinių konkursų laureatas Miklós Nagy (Vengrija); Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro trimitų grupės koncertmeisteris, šiuo metu studijuojantis Amsterdame ir grojantis Karališkajame „Concertgebouw“ orkestre Dovas Lietuvninkas (JAV); Bazelio simfoninio orkestro solo trimitininkas, pučiamųjų instrumentų ansamblio „Septura“ Londone įkūrėjas, menų universiteto Liucernoje profesorius Huw Morgan (Jungtinė Karalystė); pirmasis ordiną Kanados klasikinio pučiamųjų instrumentų solistų

autorių kūrinius specialiai fanfariniam orkestrui, įtraukia vis daugiau atlikėjų (<https://www.trakumenomokykla.lt/igyvendinti-projektai-2/traku-fanfarine-savaite/>). Štai 2023 m. (18 kartą) rengiamame festivalyje „Trakų fanfarinė savaitė“ planuojama „10 nemokamų pasaulinio lygio atlikėjų bei gabaus jaunimo koncertų, 11 aukščiausio meistriškumo dėstytojų ir 150 kursų dalyvių iš Lietuvos ir užsienio“ (<https://www.trakai-visit.lt/renginys/muzikos-festivalis-traku-fanfarine-savaite/>). Tad šis muzikos festivalis yra puiki erdvė tobulintis, pasisemti naujų idėjų, pasiremti puikių atlikėjų patirtimi tiek mėgėjams, tiek profesionalams, grojantiems pučiamaisiais instrumentais.

Lietuvos pučiamųjų instrumentų istorija nors ir glaudžiai susijusi su Sovietų Sąjungos kultūriniu gyvenimu, Nepriklausomybės metu nuėjo ilgą kelią vakarėjimo kryptimi – tai ir profesionalių (tiek karinių, tiek koncertinių) ar mėgėjų orkestrų sudėtis, pasirenkamas repertuaras, kokybės siekis, aktyvus įsitraukimas į Europos pučiamųjų instrumentų orkestrų gyvenimą.

1.3. „Trimitas“: nuo kapelos iki simfoninio pučiamųjų orkestro

Pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ pradžia – kaip ir daugelio pirmame darbo skyriuje minėtų orkestrų (pvz., „Ažuolynas“, „Garsas“ ir kt.) siekia Sovietų Sąjungos metus. 1956 m. vieno ryškiausio to meto pūtikos, pedagogo, dirigento ir kompozitoriaus Vito Žiliaus (1911–1961) iniciatyva buvo suburtas saviveiklinis Vilniaus centrinio kultūros ir poilsio parko orkestras, anot R. Valevičienės, „mėgėjiška kaimo kapela“ (Valevičienė R., 1994), kuris gana greitai parodė puikius rezultatus, tad 1957 m. kovo 10 d. buvo įsteigtas profesionalus pučiamųjų orkestras. Minėtina, jog orkestro vadovas ne tik sėkmingai subūrė kolektyvą, bet, matydamas lietuviško repertuaro spragas pučiamųjų instrumentų orkestrui, pats jas pildė²⁴.

kategorijoje gavęs solistas, „Metų tarptautine pučiamųjų instrumentų asmenybe“ pavadintas trimitininkas, Kalifornijos universiteto profesorius Jens Lindemann (Kanada); jauniausias visų laikų BBC Jaunųjų muzikantų konkurso nugalėtojas, Londono simfoninio orkestro solo trombonininkas, atlikėjo karjerą derinantis su profesoriavimu Karališkoje muzikos akademijoje Peter Moore (Jungtinė Karalystė); Štutgarto valstybinio operos orkestro trombonininkas, Viurcburgo muzikos akademijos dėstytojas Matyas Veer (Vengrija); eufonijos profesorius, solistas, novatorius, pedagogas, per metus grojantis apie 75 solo koncertuose, koncertuojantis su simfoniniais ansambliais bei orkestrais visame pasaulyje Steven Mead (Jungtinė Karalystė); muzikos kūrėjas bei vienas ryškiausių būgnininkų Lietuvoje, „Ritmo mokyklos“ Vilniuje įkūrėjas Marijus Aleksa (Lietuva); 2006 metais nacionaline Piebe Bakkerio vardo premija už išskirtinį jaunųjų muzikantų ugdymo darbą apdovanotas dirigentas, aranžuotojas Danny Oosterman (Nyderlandai); projekto bendramintis ir pirmasis dirigentas, pedagogas, konsultantas, prodiuseris Bert Langelier (Nyderlandai / Estija)“ (Orlovskytė-Mikniuvienė J., 2020).

²⁴ Orkestras atliko naujus V. Žiliaus kūrinius „Jaunimo maršas“, „Sveikas, Vilniau“, „Per šilą jojau“, „Panemuniečių polka“, „Žalieji ežerai“.

Po netikėtos įkūrėjo mirties vadovu tapo Viktoras Aleksa, o orkestre groję puikūs muzikantai (Juozas ir Stasys Domarkai, Justinas Jonušas, Algis Lukoševičius, Antanas Kievišas) taip pat ir diriguodavo. Šiuo metu pučiamųjų instrumentų orkestro veikla plėtėsi – „užsimezgė draugystė su Latvijos ir Estijos pučiamųjų kolektyvais: organizuojami tarprespublikiniai kūrybiniai seminarai, kuriuose aptariamos aktualios šio žanro raidos problemos, keičiamasi naujausiu repertuaru, dirigentais.“ (Vyžintas A., 1967). Visgi orkestro istorijos lūžio metais įvardijami 1964-ieji, kai kolektyvo meno vadovu ir vyriausiuoju dirigentu buvo paskirtas Romas Balčiūnas (1934–2009), „kurio nepaprastos energijos ir iniciatyvos dėka kolektyvas tampa valstybiniu pučiamųjų orkestru“ (Budrys A., 2021: 95). Tuo metu orkestro sudėtis praplečiama iki 35 muzikantų, atsižvelgiant į vakarietiškąją tradiciją įtraukiama saksofonų grupė, styginis kontrabosas, obojus ir timpanai.

Minėtina, jog orkestro kelią nulėmė ne tik R. Balčiūno energija ir charizmatiškumas, bet ir ypatingas reiklumas. Štai vienas orkestrantų V. Skripauskas atsimena: „Repeticijose Romas mėgo labai skrupulingai viską išreikalauti, labai buvo darbštus, nežiūrint, kad muzikantams tai įkyrėdavo, mėgdavo viską padaryti kuo tobuliau“ (Statinis G., 2021: 105). Taigi, dirigento užsispyrimo dėka orkestras tobulėjo, orkestro muzikavimas tapo reprezentacinio lygio²⁵. Dirigento R. Balčiūno charakterio veržlumas nulėmė ir orkestro pavadinimą, kuris buvo suteiktas 1966 m.: „Trimitas – instrumentas, kviečiantis burtis, veržtis į priekį; toks buvo ir orkestro amplua vadovaujant tikram dūdų revoliucionieriui Romui Balčiūnui“ (Statinis G., 2014). Tiesa, dėl orkestro pavadinimo kilo diskusijų, kadangi 1920–1940 m. Lietuvos šaulių sąjunga leido kassavaitinį žurnalą tuo pačiu pavadinimu. Visgi veržlaus instrumento pavadinimas buvo suteiktas orkestrui ir išsaugotas iki 2022 m.

Suteiktas veržlus, skardaus instrumento pavadinimas atspindėjo ir orkestro veikloje. Štai A. Vyžintas 1967 m. „skaičiavo“ pučiamųjų orkestro nuopelnus: „Didelis orkestro nuopelnas – įrašai į plokšteles. Pastaruoju laikotarpiu orkestro ir jo vadovo R. Balčiūno dėka įrašyti populiariausi V. Žiliaus, B. Dvariono, E. Balsio, B. Gorbulskio, J. Navakausko kūriniai. <...> Per metus – šimtas koncertų. Vargu ar rasime kolektyvą, kuris būtų taip visiems reikalingas.“ (Vyžintas A., 1967). 1971 m., atsižvelgiant į pučiamųjų instrumentų orkestro meninį lygį ir produktyvumą, „Trimitui“ suteiktas valstybinio pučiamųjų orkestrų statusas, suteikiantis darbo vietas orkestro nariams.

²⁵ Kad R. Balčiūno pramintu keliu sekė ir kitų šalių dirigentai liudija ir kitas V. Skripausko prisiminimas: „<...> kai į Vilnių buvo atvažiavęs Minsko valstybinis pučiamųjų orkestras, <...> buvo labai akivaizdu, kad jis ima pavyzdį iš „Trimito“, net dirigentas bandė imituoti judesiais R. Balčiūną.“ (Statinis G., 2021: 105).

Apie pučiamųjų instrumentų orkestrą „Trimitas“ rašantys ar kalbantys muzikantai – A. Budrys, V. Gerulaitis, G. Statinis – mini, jog šis neatsiejamas nuo ilgamečio vadovo R. Balčiūno, su kurio idėjomis drauge keitėsi orkestro įvaizdis ir repertuaras. Tiesa, anot A. Budrio, repertuaras pasižymėjo „universalumu – [orkestras] atlieka tiek klasikinę pučiamųjų muziką, tiek populiarią liaudišką, estradinę ir net džiazą.“ (Budrys A., 2021: 94). Turbūt vienas ryškiausių ir dažniausiai minimų R. Balčiūno nuopelnų – tai vaikščiojimo programos įtvirtinimas. Anot G. Statinio, šią idėją dirigentas nusižiūrėjo dar 1972 m. Vienoje, mat R. Balčiūnui „buvo leista išvažiuoti į Vienos orkestrų festivalį. Ten Maestro pirmą kartą pamatė karinį orkestrą iš JAV, kuris grodamas atliko *défilé* – vaikščiojimo programą“ (Statinis G., 2021: 99). Šią idėją apgalvojęs vienas, menininkas pamažu perteikė ir orkestrui²⁶, taip sukurdamas išskirtinius pasirodymus, pelniusius pasaulinę šlovę.

5 pav. *Défilé* koncertas Debreceno stadione 1981 m.²⁷

Pamažu plėtėsi orkestro sudėtis – jis išaugo iki 50 muzikantų, kurie pasipuošė specialiais puošniais kostiumais, „programose atsirado dainininkų, susikūrė būgnininkų grupė, klasikinis repertuaras būdavo papildomas tuo metu populiarijančia lietuvių kompozitorių estradine muzika“ (Bakučionis T., 2017). Minėtina, kad balansuodamas ties profesionaliosios ir estradinės muzikos riba, R. Balčiūnas atvedė orkestrą į ne vieną pergalę. Turbūt kone ryškiausia jų – 1993 m. orkestrų festivalyje Lilehameryje (Norvegija), kai konkurse, kuriame

²⁶ „Pradžioje muzikantai nelabai suprato, ko iš jų norima. Buvo nemažai tarnavusių orkestre armijoje, tačiau jie arba grodami žygiavo į priekį, arba stovėdami vietoje tik grojo. Daryti įvairias figūras: sugrįžti, apsisukti, pasikeisti vietomis jie nebuvo pratę, tačiau antros savaitės pabaigoje įvyko lūžis ir vienas maršas muzikantų buvo paruoštas, beliko sujungti su šokėjų choreografinė grupe ir pademonstruoti savo sugebėjimus.“ (Statinis G., 2021: 100).

²⁷ Statinis G., 2021.

dalyvavo apie 11000 pūtikų²⁸, būtent „Trimitas“ laimėjo pirmąją vietą ir pasidabino aukso medaliu.

Nuopelnus skynė ne tik orkestras, susižavėjimo sulaukdavo ir pats dirigentas. Štai jo scenos kolegė, diktorė S. Stankevičiūtė dalijosi prisiminimais: „Dirigavimo maniera buvo unikali, <...> Maestro viduje nuolat tūnojo nesuvokiamo galingumo energetinis vulkanas, kuris, nebetilpdamas krūtinėje, per dirigento rankas, veido išraišką išsiverždavo tiesiai į orkestrą, paskui to vulkano sukeltas emocijų cunamis perliedavo visą salę“ (Statinis G., 2021: 89). Tad nenuostabu, jog įvairiuose konkursuose ar festivaliuose R. Balčiūnas pelnė gausius apdovanojimus, kurių vienas garbingiausių – 1994 m. „Europos muzikos dienų“ konkurse (Vokietija) laimėtas absoliučiai geriausio dirigento titulas²⁹.

Pagal išsilavinimą būdamas chorvedys, R. Balčiūnas pučiamųjų instrumentų orkestrui „Trimitas“ dirigavo daugiau nei 4 dešimtmečius, nors pats teigė, jog „aukščiausią meną gali pasiekti simfoninis orkestras, nes jis turi daugiausiai garsinių atspalvių“ (Statinis G., 2021: 86). Visgi menininkui itin imponavo jo vadovaujamo orkestro galimybės, tad nenuostabu, kad į šį darbą dirigentas įdėjo labai daug pastangų, o viso to rezultatas – puiki „Trimito“ reputacija, repertuaro įvairialypiškumas (nuo estradinės iki profesionaliosios muzikos), reprezentatyvumas.

Natūralu, kad netikėtai mirus orkestro vadovui 2009 m.³⁰, „Trimitas“ transformavosi – vyko naujų dirigentų paieškos: iškart „Trimitui“ ėmėsi vadovauti R. Balčiūno mokinys Ugnius Vaiginis (2009–2020), nuo 2020 m. jį pakeitė K. Variakojis, o 2021 m. į dirigentų gretas įsitraukė L. Karlssonas. Keitėsi ir meno vadovai – A. Budrys (1992–2013), P. Vyšniauskas (2013–2014), L. Karlssonas (nuo 2021 m.) (Aleknaitė-Bieliauskienė R., 2023). Ir nors daugeliui pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ istorija siejasi su R. Balčiūnu, šiam išėjus, orkestras ir toliau tarptautiniuose renginiuose pasirodo puikiai. Tai įrodo ne tik renginių gausa, bet laimėjimai konkursuose (*Grand Prix* Tarptautiniame Fryderyko Chopino konkurse Lenkijoje 2010 m., aukso medalis Tarptautiniame muzikos konkurse „WMC Kerkrade“ Nyderlanduose 2022 m.).

Minėtina, jog orkestro istorijai svarbūs ir vadovai, kurie, šias pareigas užimdami, koregavo repertuarą, formavo įvaizdį: Viktoras Aleksa (1961–1964 m.), R. Balčiūnas (1964–1977 m.), M. S. Tamošiūnas (1977–1983 m.), L. Čiapas (1983–1987 m.), R. Pašiūnas (1987–

²⁸ Festivalis pateko į Guineso rekordų knygą kaip didžiausias orkestrų festivalis.

²⁹ Šiame konkurse su „Trimitu“ laimėjo keturis prizus. 1998 m. menininkas apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu, 2003 m. – Vyriausybės meno premija, 2004 m. – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ karininko kryžiumi.

³⁰ Dirigentas mirė 2009 m. Velykinio koncerto metu, diriguodamas paskutinį kūrinį.

1992 m.), R. Petraitis (1992 m.), A. Budrys (1992–2004 m.), R. Barvainis (2004–2013 m.), D. Staponkus (2013–2018 m.), Antanas Kučinskas (nuo 2018 m.) (Aleknaitė-Bieliauskienė R., 2023).

Prie dirigento pulsto stojus U. Vaiginiui, prasidėjo repertuaro pokyčiai – „U. Vaiginis su „Trimitu“ parengė originalias klasikinės, šiuolaikinės, sakralinės, džiaz ir populiariosios muzikos programas“ (Bakučionis T., 2017). Tačiau būtent paskutinis vadovas ėmėsi itin ryškiai keisti orkestro „Trimitas“ repertuarą, „skirdamas didesnę dėmesį koncertinėms rimtosios muzikos programoms, teatralizuotiems pastatymams ir bendradarbiavimui su garsiausiais Lietuvos bei užsienio atlikėjais.“³¹ Minėtina, jog ryškesnių pokyčių galimybes vadovas sieja su naujų dirigentų L. Karlssono ir K. Variakojo prisijungimu prie „Trimito“ kolektyvo.

Reprezentatyvių ir pramoginių funkcijų orkestro vadovas ir dirigentai atsisakė sąmoningai, teigdami, jog profesionalūs orkestrai turėtų orientuotis į jiems skirtą repertuarą. Anot A. Kučinsko, „Posūkis iš vadinamosios „dūdų“ kultūros į pučiamųjų kultūrą – būtinas. Sakydamas žodį „dūdos“ tikrai nenoriu įnešti negatyvios konotacijos. Kai sakome dūdos, dūdorus, padūduoti, turime galvoje liaudiško, mėgėjiško muzikavimo tradiciją, tačiau mūsų orkestro uždavinys kitas.“³² Visgi orkestro repertuare galime išvysti ir lengvesnės populiariosios muzikos koncertų (pvz., koncertas motinos dienai 2023 m. gegužės 7 dieną Vilniaus Rotušėje „Ar išsaugosi mano meilė“³³ su E. Sašenko ir L. Vilkončiumi), be to, atskirą nišą užpildo edukacinė veikla mažiesiems (pvz., muzikinė pasaka visai šeimai „Trimito miestas“, muzikiniai spektakliai „Trimito skrydis“, „Muzikos rūbai“).

Kita vertus, repertuaro keitimąsi paskatino ir savojo klausytojo paieškos. Kaip 2021 m. spaudos konferencijoje teigė dirigentas K. Variakojis, „ankstesnė žygiuojančio orkestro kultūra pritraukdavo labiau praeivius, nei tikslingai orkestro išgirsti ateinančius klausytojus.“³⁴ Taigi, menininkai siekė ne tik atlikti profesionalių atlikėjų vertą repertuarą, bet ir subrandinti jį pasirengusį išklausyti klausytoją, o ne atsitiktinį praeivį.

A. Kučinsko ir bendraminčių pastangos davė konkrečių rezultatų ir jau netrukus pristatant orkestrą, kaip „charakteringiausias orkestro bruožas [minimas] profesionalaus simfoninio pučiamųjų orkestro repertuaro puoselėjimas, virtuozinių kūrinių atlikimas“³⁵,

³¹ <https://www.bernardinai.lt/bernardinu-velyku-koncertas-astuntoji-diena/>

³² <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1483305/pristatytos-valstybinio-puciamuju-instrumentu-orkestro-trimitas-permainos-ir-issukiai>.

³³ <https://www.lspo.lt/repertuaras/koncertas-motinos-dienai-l-vilkoncius-e-sasenko-lspo/>

³⁴ Ten pat.

³⁵ <http://muzikosruduo.lt/muzikos-ruduo-2022/50-link/>.

atsisakant estradinės muzikos etiketės, R. Balčiūno parenkamo repertuaro dėka tapatintos su „Trimitu“.

Sėkmingą orkestro reformos vizijos esmę dirigentas L. Karlssonas įvardino, komentuodamas sėkmingą pasirodymą Tarptautiniame muzikos konkurse „WMC Kerkrade“ Nyderlanduose 2022 m.: „Perspektyviausio muzikos kolektyvo titulas įrodo, kad prieš dvejus metus pasirinkta šiuolaikiška simfoninio pučiamųjų orkestro koncepcija jau dabar leidžia matyti mūsų orkestrą tarptautiniame kontekste tarp geriausių kitų šalių kolektyvų. Tai labai svarbu plėtojant palyginti jauną pučiamųjų kultūrą Lietuvoje“³⁶.

Šie vis labiau pastebimi pokyčiai atvedė prie kardinalaus, kokybinio pokyčio – orkestro vadovai 2022 m. spaudos konferencijoje pristatė ne tik naujo sezono koncertus, bet ir naują orkestro koncepciją bei pavadinimą. 2022 m. pavasarį orkestro vadovas kreipėsi į steigėją, Lietuvos Respublikos kultūros ministeriją, prašydamas pakeisti pavadinimą – vietoj ankstesnio pavadinimo „Trimitas“ dabar šis orkestras vadinamas Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras (LSPO). Kaip mini orkestro meno tarybos primininkas L. Vilkončius, „Lietuvoje simfoninių pučiamųjų orkestrų iki šiol nebuvo, tad šis kolektyvas užėmė nišą be konkurencijos. Kita vertus, teks lygintis su pasauliniu kontekstu, kuris yra labai gausus.“³⁷. Kaip matyti, orkestro vadovai lygiuojasi į pasaulines profesionalių pučiamųjų instrumentų orkestrų tendencijas.

Tad dabartinio sezono orkestro gerbėjai ir klausytojai gali mėgautis profesionaliomis, specialiai pučiamųjų orkestrui sukurtomis kompozicijomis, susipažinti su lietuviškais, dažnai būtent šiam orkestrui skirtais muzikiniais opusais (pvz., gegužės 3 dieną Lietuvos nacionalinėje filharmonijos koncerto „Nušvitimai“ programoje net 3 kūriniai iš 6 lietuvių autorių³⁸). Be to, klausytojų laukia gausesnis kolektyvas – atsižvelgiant į tai, kad didėja tembrinių derinių poreikis, toliau atitinkamai auga orkestro narių skaičius – orkestro sudėtyje pasirodo arfos, iš styginių be kontraboso įtraukiamos ir violončelės, tai leidžia pasirinkti platesnį pasaulinį repertuarą, atlikti originalius, ne aranžuotus kūrinius.

³⁶ <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1741483/trimito-odiseja-i-pasauline-puciamuju-kultura-vainikavo-aukso-medalis-nyderlanduose>.

³⁷ <https://www.lrytas.lt/kultura/scena/2022/09/15/news/lietuvos-simfoninis-puciamuju-orkestras-atveria-nauja-veiklos-etapa-24590042>.

³⁸ Antanas Kučinskas – „Saulės lietus“, Teisutis Makačinas – Simfonija in H, Žibuoklė Martinaitytė – „4 Forces“ (<https://www.lspo.lt/repertuaras/nusvitimai/>).

6 pav. Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras³⁹

Apžvelgus pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ kaitą, matyti, jog daugelį metų gyvuojantis kolektyvas nuėjo kryptingą kelią profesionalumo link. Orkestro raidai didžiulę įtaką turėjo ir turi dirigentai – daugelį metų „Trimitui“ vadovavęs šoumenu vadintas R. Balčiūnas įtvirtino maršinio (žygiavimo) orkestro įvaizdį, neatsiejamą nuo miesto švenčių ir pramoginės muzikos, o štai nuo 2018 m. orkestrui ėmęs vadovauti A. Kučinskas drauge su dirigentais L. Karlssonu ir K. Variakoju per kelerius metus keisdami repertuarą ir pasirodymų pobūdį perorganizavo orkestrą į simfoninį, stacionariai pasirodantį orkestrą.

³⁹ <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1821265/lietuvos-simfoninis-puciamuju-orkestras-pristatys-net-tris-lietuviu-kompozitoriu-premjerai>.

2. Naujasis „Trimito“ įvaizdis LSPO narių akimis

2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Siekiant apžvelgti Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro raidą ne vien iš deklaracijų spaudoje, kryptingai įvertinti pokyčius, nutarta kreiptis į šio kolektyvo narius. Tam pasirinktas struktūruoto interviu metodas. Buvo parengti du klausimynai – vadovaujančiam personalui ir orkestro muzikantams (Žr. Prieduose).

Turint omeny, kad vadovai (vadovas, meno vadovas, dirigentai) turi lemiamą balsą orkestro įvaizdžio kūrimui, šių metų balandžio 17-18 dienomis buvo pateiktas klausimynas LSPO vadovui A. Kučinskui, meno vadovui L. Karlssonui bei vyr. dirigentui K. Variakojui (Respondentas 1, Respondentas 2, Respondentas 3). Respondentai raštu atsakė į 13 atvirų klausimų. Atsakymai apžvelgti 2.2. poskyryje, lietuvių kalba pateiktų atsakymų kalba netaisyta, L. Karlssono atsakymai buvo pateikti anglų kalba, tad tiriamojo darbo autoriaus išversti į lietuvių kalbą.

Šių metų balandžio 14-15 dienomis keturiems Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro nariams buvo pateiktas klausimynas, sudarytas iš dešimties atvirų klausimų, į kuriuos trys muzikantai (Respondentas 4, Respondentas 5, Respondentas 6) atsakė raštu. Atsakymai apžvelgti 2.3. poskyryje, respondentų kalba netaisyta.

2.2. LSPO: vadovų argumentai

LSPO vadovaujančių menininkų teirautasi, kokias konkrečiai pareigas jie užima šiame kolektyve. Iš atsakymų matyti, jog visi respondentai, užimdami skirtingas pareigas, savaip kuria naująjį orkestro įvaizdį.

Klausimas: Kokias pareigas užimate Lietuvos simfoniniame pučiamųjų orkestre?

Respondentas 1: *Vadovas.*

Respondentas 2: *Esu meno vadovas ir kiekvienais metais stengiuosi kalendoriuje numatyti datas dirigavimui šiam kolektyvui.*

Respondentas 3: *Šiuo metu esu šio orkestro vyriausiasis dirigentas.*

Siekiant sužinoti, kiek giliai vadovaujančio menininko profesinis gyvenimas susijęs su šiuo orkestru, jų teirautasi apie šiame kolektyve išdirbtus metus. Matyti, jog Respondentas 1

su dabartiniu LSPO darbuojasi jau 18 metų (nuo 2005 m.), tad šio orkestro veikla jam pažįstama geriausiai. Tuo tarpu kiti respondentai iš esmės prisijungė trečiojo dešimtmečio pradžioje.

Klausimas: Kiek metų Jūsų profesinis gyvenimas siejasi su LSPO?

Respondentas 1: *Kūrybinėje veikloje bendradarbiauju nuo 2005 m.*

Respondentas 2: *Nuo tada, kai dirigavau kaip kvietinis dirigentas, grįžau 2020-aisiais.*

Respondentas 3: *Su pačiu LSPO tai visai neilgai, nes kolektyvas pavadinimą pakeitė tik 2022 metų rudenį, bet pradėjau dirbti su šiuo orkestru dar 2020 metais, kuomet jis buvo dar žinomas „Trimito“ pavadinimu. Iš viso jau dirbu 3 metus.*

Pasiteiravus apie sprendimą dirbti su LSPO, respondentai mini savo patirtį – tiek administravimo, tiek šiuolaikinės muzikos atlikimo, kuria gali pasitarnauti orkestrui. Be to, svarbią vietą užima ir pučiamųjų orkestro neišnaudotos galimybės Lietuvoje bei profesionalūs muzikantai.

Klausimas: Kas paskatino savo profesinę veiklą skirti šiam orkestrui?

Respondentas 1: *Matomas neišnaudotas pučiamųjų žanro potencialas Lietuvoje, turima vadovavimo patirtis.*

Respondentas 2: *Mūsų orkestre yra fantastiški muzikantai ir, būdamas su jais, aš gaunu puikų muzikinį ir draugišką pastūmėjimą. Taip pat galiu matyti, kaip originalus tarptautinis repertuaras tobulina orkestro skambesį. Be to, motyvuoja ir tai, kad galime panaudoti mano tarptautinius ryšius, kad būtume pakviesti į muzikos festivalius visame pasaulyje.*

Respondentas 3: *Turbūt tai, kad orkestras keitė profilį ir išreiškė ambiciją tapti koncertines programas atliekančiu kolektyvu. Kita priežastis tai, jog galiu svariai prisidėti prie šiuolaikinės muzikos repertuaro plėtimo, kuris šiame žanre (simfoninių pučiamųjų orkestrų) išvis neegzistuoja Lietuvoje, o man šis veiklos baras, kaip dirigento, kuris daugiausia dėmesio skiria moderniai muzikai, yra gana neblogai žinomas.*

Respondentų buvo teirautasi, kuo išsiskyrė jų vadovaujamas kolektyvas iš kitų profesionalių pučiamųjų instrumentų orkestrų Lietuvoje. Į šį klausimą išsamiau atsakė Respondentas 1, teigdamas, kad pastaruoju metu orkestras „Trimitas“ tiesiog dubliavo kitų orkestrų (pvz., Kariuomenės) funkcijas. Tuo tarpu LSPO respondentų nuomone išsiskiria tuo, kad atsisakė maršinio orkestro bruožų, orientuojasi į profesionalaus ir šiuolaikinės muzikos atlikimą.

Klausimas: Kuo, Jūsų manymu, išsiskyrė „Trimitas“ / LSPO iš kitų profesionalių pučiamųjų orkestrų Lietuvoje (pvz., Lietuvos kariuomenės orkestro, orkestro „Ąžuolynas“ ir kitų)?

Respondentas 1: *Po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo, atsiradus daugiau profesionalių, karinių, reprezentacinių pučiamųjų kolektyvų, „Trimitas“ prarado savo išskirtinumą tiek programų, tiek profesinio lygio prasme ir iš esmės dubliavo jų funkcijas ar „konkuravo“ su savivaldybių bei mėgėjų orkestrais miestų šventėse, eisenose, pramoginiuose koncertuose, tik epizodiškai parengdamas sudėtingesnes programas. Atotrūkis tarp steigėjo (Lietuvos kultūros ministerijos) deleguojamų šiai institucijai tikslų – profesionalaus meno puoselėjimas – ir faktinės situacijos reikalavo pokyčių.*

Respondentas 2: *Aš manau, kariuomenės orkestro muzikantai yra tokie pat geri, kaip ir mūsų orkestro. Skirtumas tas, kad LSPO galime laisvai rengti koncertines programas, kuriose skamba mūsų norimas repertuaras. Be to, kariuomenės orkestrai visame pasaulyje privalo kartas nuo karto dalyvauti paraduose ir oficialiose ceremonijose.*

Respondentas 3: *Pirmiausia tai, jog jis nebeatlieka reprezentacinės funkcijos, taip pat atlieka daug naujos LT muzikos, dalyvauja pagrindiniuose LT festivaliuose, groja daugiausia akademinę/eksperimentinę muziką.*

Paprašyti sukonkretinti pagrindinius skirtumus tarp Lietuvoje įprastų pučiamųjų orkestrų ir LSPO respondentai akcentuoja atsiribojimą nuo lietuviškos pučiamųjų instrumentų orkestrų tradicijos – groti įvairią muziką, neieškant išskirtinumo. Tačiau, anot Respondento 1, tai veda mėgėjišku, neprofesionalių keliu. Drauge su pasirinktu orkestro tipu, keitėsi ir repertuaras – atsisakyta įprastų maršų, orientuojamasi į scenoje atliekamą profesionalią muziką. Atkreiptinas dėmesys į Respondento 3 minimą Latvijos kompozitorių repertuarą, iš kurio yra ko pasimokyti tiek atlikėjams, tiek kūrėjams.

Klausimas: Lietuvoje tradicinis pučiamųjų orkestras įprastai atlieka įvairių stilių muziką, žygiuoja gatvėmis, koncertuoja scenose ir įvairiose lauko erdvėse. Kokius esminius skirtumus pastebite tarp įprastinio pučiamųjų orkestro ir LSPO?

Respondentas 1: *Kai pučiamųjų orkestrai atlieka viską – nuo maršinės muzikos, žygiavimų lauke iki pramoginių ar rimtų koncertinių programų salėse – pakliūnama į mėgėjiškumo pinkles. Profiliacijos nebuvimas trukdo pasiekti profesionalumo kurioje nors srityje, o žvelgiant valstybiniu ekonominiu žvilgsniu – tai tiesiog neefektyvu. Žygiavimui lauke reikalinga vienokia grojimo*

technika, instrumentai, judesio kompetencijos (ne vaikščiojimo, o būtent judesio), apranga, infrastruktūra, o fokusuojantis į koncertinę sceninę muziką – visai kitokia (kitos kokybės instrumentai, kitokia grojimo technika, kitokia garso pajauta ir pan.). Tapus simfoniniu pučiamųjų orkestru (pasaulyje tokie orkestrai vadinami wind symphony, symphonic wind ensemble ir pan.) prioritetas teikiamas ne aranžuotėms ar transkripcijoms, o originalioms pučiamųjų muzikos partitūroms, dalyvaujama profesionalaus meno festivaliuose, bendradarbiaujama su pripažintais kompozitoriais, kitaip tariant siekiama veikti „aukščiausioje orkestrų lygoje“ greta Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro, Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro ir kt.

Respondentas 2: *Būdamas jaunas, aš taip pat pradėjau nuo maršinio tipo orkestro. Ir tai buvo smagu. Visgi LSPO mes nusprendėme sukurti simfoninį pučiamųjų orkestrą, kuris atsidurtų pirmame pasaulio pučiamųjų orkestrų dešimtuose. Kaip laimėjome aukso medalį Kerkrado⁴⁰ pasauliniame konkurse, mes taip pat buvome apdovanoti, kaip perspektyviausias orkestras. Manau, kad žiuri komisija įvertino mūsų kaitą nuo maršinio orkestro iki to, koks orkestras esame dabar.*

Respondentas 3: *Iš čia išvardintų dalykų tai nežygiuojame. Kaip ir minėjau anksčiau turbūt daugiau nei bet kuris kitas orkestras kaupiamė Lietuviškos muzikos naująjį repertuarą, taip pat imamės ir mūsų kaimynų latvių opusų, kurių pučiamųjų muzikos atlikimas ir kūriniai yra jau smarkiai pažengę į priekį. Taip pat svarbu, kad dalyvaujame Lietuvoje rengiamuose festivaliuose tokiuose kaip: „Iš arti“, „Kintų muzikos festivalis“, „Druskomanija“, „Muzikos ruduo“, „Šiaurės Lietuvos muzikos festivalis“. Kitų pučiamųjų orkestrų neteko matyti panašiuose kontekstuose.*

Vertindami orkestro pokyčius – lygindami „Trimitą“ su LSPO, respondentai daugiausiai dėmesio skiria jau anksčiau aptartam repertuarui ir kolektyvo specifikai – LSPO koncertų salėse atlieka profesionalią, originaliai (pagal galimybes) pučiamųjų orkestrui kurtą muziką.

Klausimas: Šį sezoną klausytojai jau renkasi į LSPO renginius, gal galėtų būti išskirti pagrindinius skirtumus, kurių gali tikėtis klausytojai, anksčiau mėgę „Trimito“ pasirodymus?

⁴⁰ 2022 m. liepos 17 d. Kerkrade (Nyderlandai) vyko pasaulio muzikos konkursas „WMC Kerkrade“.

Respondentas 1: *Orkestras be merginų „šokėjų“, orkestras ne gatvėj, ne tik garsiai galintys groti pučiamieji, stambios formos koncertinės aukšto meistriškumo reikalaujančios partitūros, aukščiausio meistriškumo dirigentai, patrauklus, bet ne pigus repertuaras.*

Respondentas 2: *Mūsų klausytojai girdės daugiau originalios muzikos. Jie matys gerus dirigentus, dirbančius su mūsų muzikantais. Jie klausysis naujų programų, kurias įkvėpė kiti profesionalūs orkestrai visame pasaulyje.*

Respondentas 3: *Mažiausiai liko estradinės/lengvosios muzikos žanrų.*

Pasiteiravus respondentų apie pokyčius iššaukusius veiksnius, vadovai pateikė skirtingas versijas – Respondentas 1 mini vakarietiškąją tradiciją, į kurią lygiuotasi, kuriant naują orkestro viziją, Respondentas 2 akcentuoja pasikeitusią orkestro specializaciją, Respondentas 3 atkreipia dėmesį į naujų dirigentų ir profesionalių muzikantų įsitraukimą į kolektyvą.

Klausimas: Spaudos konferencijose buvo minėta, jog dabartinio LSPO statuso pasikeitimas – nuoseklus pokytis. Visgi gal galėtumėte išsamiau išskirti ankstesniojo „Trimito“ ir LSPO savybes? Gal buvo koks konkretus pokyčius sąlygojęs atskaitos taškas?

Respondentas 1: *Senasis „Trimitas“ labiausiai buvo tapatinamas su paradais, eitynėmis, buvo labiau pramoginio pobūdžio. Tuo tarpu pučiamųjų orkestrai Vakaruose jau seniai peržengė stereotipinio maršus ir kitą taikomąją muziką atliekančio kolektyvo ribas ir užėmė lygiavertę vietą tarp akademinę koncertinę muziką atliekančių kolektyvų. Senajame „Trimite“ (kaip ir daugumoje postsovietinės erdvės pučiamųjų orkestrų) vienas ir tas pats orkestras žygiuodavo demonstracijose, linksmino publiką parke, na, ir kartais pagrodavo koncertinius kūrinius scenoje. Vakarietiškoje tradicijoje pastebima orkestrų specializacija – žygio orkestras nepretenduoja į koncertinio orkestro kriterijus, o koncertinis paprastai vengia groti žygiuodamas.*

Respondentas 2: *Kartais turi padaryti didelius pokyčius, kad pasiektum didžiulius rezultatus. Pavadinimo pakeitimas buvo natūralus žingsnis po to, kai pakeitėme įvaizdį iš maršinio į simfoninį pučiamųjų orkestrą. Kita priežastis ta, kad pučiamųjų orkestrai yra prasčiau vertinami nei simfoniniai. Pakeitę pavadinimą į simfoninį pučiamųjų orkestrą, esame vertinami tuo pačiu lygiu kaip filharmonijos orkestrai.*

Respondentas 3: *Pirmiausia tai profesionalių dirigentų atsiradimas, tuomet jaunų atlikėjų pritraukimas į kolektyvą, tuomet darbo organizavimo modelio kūrimas, kompetentingas koncertmeisterių darbas su savo grupėmis ir galybė kitų tvarkos elementų.*

Siekiant sužinoti vadovų požiūrį į pavadinimo „Trimitas“ atsisakymą, pastebima neigiama paties muzikos instrumento reikšmė, kelianti asociacijas su sovietmečiu. Kita vertus, „Trimito“ atsisakymas pavadinime nurodo kelias ryškias tendencijas – be to, kad pavadinimo „Trimitas“ atsisakymas žymi ryškų repertuaro pokytį, minėtina ir tai, kad kolektyvas orientuojasi į šalies reprezentacinę funkciją, siekia užimti vienintelio profesionalaus tokio tipo orkestro vietą, tad ir atskiro pavadinimo tokiam kolektyvui nereikia.

Klausimas: Orkestras nuo 1966 m. buvo vadinamas „Trimito“ vardu, kuris buvo išsaugotas ir keičiant orkestro statusą (šiam tampant valstybiniu). Kodėl buvo nutarta žengti gana drastišką žingsnį ir atsisakyti šio veržlaus pavadinimo?

Respondentas 1: *Klausime esantis teiginys apie pavadinimo keitimo drastiškumą nėra tikslus. Atliekamo turinio (funkcijos) ir pavadinimo atitikmuo yra pagarbos ir sąžiningumo žiūrovui klausimas. Nebesant žygiuojančiu orkestru, senasis pavadinimas nebeatpindėjo esamos realybės ir klaidino žiūrovą. Kita vertus, profesionaliems orkestrams (priešingai nei mėgėjų) nėra būdinga turėti simbolinius pavadinimus. Turbūt keistai skambėtų „Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras „Aušra“ arba „Klaipėdos kamerinis orkestras „Švyturys“? Pavadinimo keitimas – yra reikšmingas, tačiau natūralus dalykas. Beje, beveik visi kolektyvai ar institucijos kisdami patys yra keitę ir pavadinimus – Lietuvos muzikos ir teatro akademija 4 kartus, Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras 4 kartus, t. t.*

Taip pat diskutuotinas ir kitas klausime esantis teiginys – „Trimito“ vardo konotacija su veržlumu. Įvertinant pavadinimo šiam kolektyvui suteikimo sovietmečiu kontekstą ir istorinę kolektyvo praeitį, vis tik labiau buvo juntamas kitokios konotacijos šleifas – trimito, kaip su militaristiniu sovietmečio mentalitetu susijusio simbolio, labai gausiai naudoto įvairiuose sovietinės ideologijos kontekstuose (pionieriai ir pan.).

Respondentas 2: *Žiūrėkite ankstesnį atsakymą.*

Respondentas 3: *Formalių statuso dalykų nelabai galiu komentuoti, nes, kiek man žinoma, jis visada buvo valstybinis ir šia prasme niekas nepasikeitė. Pavadinimas natūraliai pasikeitė dėl mano anksčiau išvardintų priežasčių*

(atliekamos muzikos pobūdis, koncertiškumas, programiškumas, įsiliejimas į Lietuvos kultūrinį kontekstą (festivaliai, kūrinių užsakymai, premjeros), jau nekalbu apie simfoniniam orkestrui būdinga profesionalų grupių skambesį ir priėjimą). Na, pavadinimas Trinitas man tikrai veržliai neskamba.

Pasiteiravus respondentų apie pasikeitusį – prasiplėtusį – kolektyvą, ryškiausiai pastebima mintis, kad šiuo klausimu orkestro vadovai dar tik dirba, visgi Respondentas 3 atkreipia dėmesį į jau subalansuotas instrumentų grupes, kuriančias naujos kokybės skambesį.

Klausimas: Straipsniuose minima, jog šiek tiek prasiplėtė orkestro sudėtis. Gal galite paminėti, kokiais instrumentais tiksliai pasipildė orkestras? Ar šie nauji nariai yra nuolatiniai, ar tik samdomi konkrečioms projektams?

Respondentas 1: *Kontrabosas, arfa, papildoma altinė fleita, papildomi klarnetai (altinis, pagal poreikį kontrabosinis); planuose didinti visų grupių sudėtis, taip pat turėti pilną žemųjų styginių grupę (su violončelėmis). Dauguma šių pareigybių yra nuolatinės.*

Respondentas 2: *Mūsų tikslas – turėti tokį orkestrą, kokio reikia mūsų atliekamoms partitūroms. Orkestro praplėtimo darbas dar tik prasidėjo, kada įgyvendinsime savo tikslą – dar nežinia. Pavyzdžiui, savo švedišrame pučiamųjų orkestre mes turime apie 15 klarnetų, kad galėtume išgauti „styginių“ garsą. Aš mielai turėčiau daugiau klarnetų, obojų ir fagotų, daugiau perkusijos ir arfą, atliekant ispanišką muziką – violončelę. Mes dirbame ties tuo.*

Respondentas 3: *Sakyčiau, kad jis susibalansavo o ne kažkaip prasiplėtė. Pvz. vietoj 8 trimitų ir vieno obojaus bei vieno fagoto turime keturias fleitas, du obojus ir anglų ragą bei tris fagotus. Ilgainiui dalykai persiskirstė ir iš visiškos košės pasidarė subalansuotos tolygios grupės.*

Spaudos konferencijose (o ir ankstesniuose atsakymuose) minėta, jog vienas svarbiausių pokyčių – repertuaro pokytis. Pasiteiravus apie šiuos pokyčius, nė vienas respondentas nepateikė konkrečių pavyzdžių, tačiau visų trijų atsakymuose kaip vienas svarbiausių pokyčių figūruoja originaliai pučiamųjų instrumentui orkestrui sukurti muzikiniai opusai.

Klausimas: Ar su orkestro statusu ir naujais nariais pasikeitė orkestro repertuaras? Kokie kūriniai, buvę programoje, nuėjo užmarštin ir atvirkščiai – kokie papildė repertuarą?

Respondentas 1: *Dominuojančią repertuaro dalį sudaro simfoniniam pučiamųjų orkestrui sukurti kūriniai. Į užmarštį nuėjo nemaža dalis aranžuotų, padarytų paprasčiausiu principu – „visiems duokim darbo“, t. y. „groja visą laiką visi“.*

Respondentas 2: *Mūsų tikslas yra atlikti originaliai pučiamųjų instrumentų orkestrams sukurtą muziką. Tai turbūt yra didžiausias pokytis. Net grodami labiau pramoginę muziką, mes renkames originalus. Mano tikslas – jei reikia, pasirinkti geriausias populiariosios muzikos aranžuotes, kurios atliekamos visame pasaulyje.*

Respondentas 3: *Papildė nauji originaliai parašyti kūriniai tokiems orkestrams ir jau per pastaruosius metus turime net septynis naujus LT kūrinius.*

Respondentas 3 ankstesniame atsakyme paminėjo, kad LSPO sulaukė septynių lietuvių kompozitorių kūrinių. Žvelgiant į šiuos kompozitorius, pastebima, jog jie atstovauja skirtingoms kartoms (pvz., iš vyresnių minėtini A. Martinaitis (g. 1950) V. Ganelinas (g. 1944), T. Makačinas (g. 1938), vidurinei kartai priskirtinos Z. Bružaitė (g. 1966) ar Ž. Martinaitytė (g. 1973), o štai R. Mačiliūnaitė (g. 1985) ar D. Digimas (g. 1993) – jaunieji kompozitoriai).

Klausimas: Tarp naujų idėjų LSPO gyvenime minimas ir lietuviškojo repertuaro plėtimas. Su kokiais lietuvių kompozitoriais jau bendradarbiaujate, ruošiate premjeras? Kokiais kriterijais remiatės atsirinkdami autorius?

Respondentas 1: *Per pastaruosius 4 metus orkestras užsakė 13 naujų kūrinių lietuvių ir užsienio autoriams, juos atliko, įrašė – tai nacionalinės premijos laureatai V. Ganelinas, A. Martinaitis, Ž. Martinaitytė, Z. Bružaitė ir kt. Taip pat pirmą kartą Lietuvoje atliko eilę užsienio autorių kūrinių kurtų būtent simfoniniam pučiamųjų orkestrui – J. Mackey, N. Kosmicky, O. Navaro, I. Stravinsky ir kt.*

Respondentas 2: *Tokiam orkestrui kaip LSPO, labai svarbu būti nacionalinių kompozitorių balsu. Mes nuolat raginame kurti mums. Taip pačiu metu labai svarbu atlikti kitų kompozitorių gerą muziką, kad nacionaliniai kūrėjai rastų įkvėpimo. Aš noriu, kad LSPO taptų internacionaliniu naujų partitūrų skleidėju.*

Respondentas 3: *Ž. Martinaitytė, D. Digimas, R. Mačiliūnaitė, T. Makačinas ir kiti. Remiamės kompozitorių kompetencija.*

Savojo klausytojo braižas, panašus, vadovų vizijose yra skirtingas, tačiau visų atsakymuose svarbų vaidmenį atlieka pasiruošęs, išprusęs, pajėgus išklausyti ir vertinti profesionalias kompozicijas klausytojas.

Klausimas: Spaudos konferencijoje minėta, jog vienas iš pokyčių – savojo klausytojo paieškos. Ar spėjote pastebėti koncertus lankančių klausytojų kontingentą? Kokio klausytojo tikėtės, rengdami koncertų programas?

Respondentas 1: *Atjaunėjusi auditorija, ne tik muzikų ratas, studentija, kultūriškai išprusęs klausytojas.*

Respondentas 2: *Aš manau, kad sulaukiame tos pačios publikos kaip ir simfoniniai orkestrai. Mes matome muziką mylinčius jaunesnius ir vyresnius klausytojus, muzikantus, įvairių stilių muziką kuriančius kompozitorius. Pagrindinis triukas yra dirbti su kūrybingomis programomis, taip pat pateikti plačią ir gerai sudarytą muzikinių išraiškų gausą ir, žinoma, pasiūlyti klausytojui įdomų pateikimą ir skoningą rinkodarą.*

Respondentas 3: *Čia gal du dalykai, pirmiausia tai tas kuris eina paklausyti LNSO, LVSO, LNOBT, LKO ilgainiui susidomėtų ir mūsų koncertais kuriuose galėtų išgirsti lygiai taip pat gerą įvairių programą ir svarbiausia taip pat gerai atliekama. Iki to dar labai toli. Na ir antras dalykas, kad senojo Trimito klausytojas atrastų šį orkestrą kitokį, pasikeitusį.*

Tiek iš 2022–2023 m. sezono, tiek iš respondentų atsakymų matyti, jog, nors ir orientuojamasi į profesionalios muzikos atlikimą, estradinių kompozicijų LSPO repertuare taip pat liks, tik jų interpretacijai keliama nauji kokybės kriterijai.

Klausimas: LSPO vadovas A. Kučinskas spaudos konferencijoje teigė, jog orkestras siekia įsitvirtinti profesionaliosios muzikos atlikėjų tarpe. Ar lengvesnės muzikos žanrai ir pasirodymai – likusi „Trimito“ dalis, numatyta niša ateičiai?

Respondentas 1: *Profesionalioji muzika nėra opozicija lengvesnės muzikos žanrams. Kaip matuoti muzikos „lengvumą“ ar „sunkumą“ dar nesugalvota. LSPO repertuare rasime tiek solidžių orkestrinių partitūrų, tiek kino muzikos, tiek tarpžanrinių eksperimentinių kūrinių, tiek ir miuziklinių programų. Techniškai vienos jų sunkesnės, kitos lengvesnės, bet menine prasme nei viena jų nėra lengva, jei žvelgiama gilyn.*

Respondentas 2: *Mes būtinai ateityje atliksime lengvesnės muzikos žanrus. Svarbiausia šiuo aspektu rasti puikius aranžuotojus, kurie galėtų pateikti įdomias, svinguojančias ir skoningas aranžuotes.*

Respondentas 3: *Jie tikrai numatyti. Daug yra minčių ir planų šia kryptimi, nes čia yra kur atsinaujinti taip pat.*

Apžvelgus LSPO vadovų – vadovo, meninio vadovo ir vyr. dirigento atsakymus matyti, jog visi vieningai siekia įgyvendinti bendrą tikslą – sukurti profesionalų pučiamųjų instrumentų orkestrą, kokybiškai atliekantį visavertį repertuarą, inicijuojantį naujų lietuviškų kūrinių premjeras, orientuotą į išsilavinusį klausytoją.

2.3. LSPO muzikantų pozicija reformos kontekste

Pirmiausia muzikantų teirautasi, koku instrumentu groja, siekiant sužinoti, kokiai instrumentų šeimos grupei jie priklauso.

Klausimas: Koku instrumentu grojate Lietuvos simfoniniame pučiamųjų orkestre?

Respondentas 4: *Trimitu.*

Respondentas 5: *Fleita.*

Respondentas 6: *Tūba.*

Atsižvelgiant į tai, kad ilgas priklausymas kolektyvui sąlygoja didesnę prisirišimą ankstesniam formatui, skeptiškesnę naujovių priėmimą, muzikantų teirautasi, kiek metų jie yra LSPO kolektyvo sudėtyje. Kaip matyti iš pateiktų atsakymų, ilgiausiai orkestro nariu yra Respondentas 4, tad, tikėtina, jog jis ryškiau pastebi orkestre įvykusius pokyčius.

Klausimas: Kiek metų Jūsų profesinis gyvenimas siejasi su LSPO?

Respondentas 4: *10 metų.*

Respondentas 5: *Beveik 2 metus.*

Respondentas 6: *2 metus.*

Paklausti, kaip prisijungė prie šio kolektyvo, atlikėjai pateikė skirtingus atsakymus. Matyti, jog dešimtmetį orkestro narių sąrašė esantis Respondentas 4, atsidūrė pakviestas tuometinio vadovo, tuo tarpu vos porą metų orkestre grojančius narius suviliojo orkestro meninis lygis ir jau tuomet ryškėjanti LSPO vizija įsitvirtinti koncertuojančio, profesionalią muziką atliekančio orkestro pozicijoje. Minėtina, jog Respondentas 3 (2.2. poskyryje) ir Respondentas 5 mini naujų dirigentų svarbą naujų atlikėjų įsitraukimui.

Klausimas: Kas paskatino savo profesinę veiklą skirti šiam orkestrui? Kaip atsidūrėte „Trimito“ / LSPO gretose?

Respondentas 4: *Gavau prof. A. Budrio kvietimą prisijungti prie kolektyvo.*

Respondentas 5: *Mane paskatino noras tobulėti kaip orkestro muzikantei, groti sudėtingas bei įdomias programas. Man buvo labai aktualus aukštesnis meninis lygis nei orkestre, kuriame dirbau iki tol. Taip pat mano norą prisijungti prie šio*

kolektyvo paskatino faktas, jog pasikeitė ilgametis vyriausias dirigentas, o juo buvo paskirtas Leif Karlsson.

Respondentas 6: *Orkestro vizija tapti tik koncertuojančiu orkestru turėjo daugiausia įtakos.*

Muzikantų teirautasi, kuo LSPO ypatingas lyginant su kitais profesionaliais orkestrais. Minėtina, jog muzikantai išskiria būtent simfoninio pučiamųjų orkestro repertuaro įvairovę, profesionalumą ir atsiribojimą nuo maršinio orkestro bruožų.

Klausimas: Kuo, Jūsų manymu, išsiskiria LSPO iš kitų profesionalių pučiamųjų orkestrų Lietuvoje (pvz., Lietuvos kariuomenės orkestru, orkestru „Ažuolynas“ ir kitais)? Kas yra šio orkestro „vizitinė kortelė“?

Respondentas 4: *Ši kryptis yra visgi nauja, tad nemažai dalykų dar formuojasi. Vienas iš pagrindinių aspektų dėl ko LSPO išsiskiria iš kitų Lietuvos profesionalių orkestrų, tai simfoninės pučiamųjų muzikos atlikimų pagausėjimas bei to sąlygotas orkestro skambesys.*

Respondentas 5: *Visi paminėti orkestrai yra saviti, unikalūs bei labai reikšmingi Lietuvos kultūriniame gyvenime. Manau didžiausias LSPO išskirtinumas yra koncertinių programų gausa, įvairovė, virtuoziskų kūrinių atlikimas, profesionalaus simfoninio pučiamųjų orkestro repertuaro puoselėjimas, atsiribojant nuo stereotipinio marširuojančio orkestro įvaizdžio.*

Respondentas 6: *Tai orkestras, kuris fokusuojasi tik į įvairių laikmečių ir stilistikų muzikos atlikimą aukščiausiu lygiu koncerto forma. Šis orkestras nebeatlieka kitų puč. orkestrams būdingų funkcijų, tokių kaip žygiavimas, defilė ir t.t.*

Nenuostabu, jog dešimt metų šiame orkestre muzikuojantis atlikėjas (Respondentas 4) būtent simfoninės pučiamųjų muzikos pagausėjimą repertuare pamini kaip kone ryškiausią pokytį. Likę respondentai, į orkestro veiklą įsitraukę jau prasidėjus pokyčiams, teigia, jog ryškių pokyčių jie nepastebi, atvirkščiai, jų pozicija sutampa su spaudos konferencijose girdėtu teiginiu, jog orkestro veikla, siekiai ir tikslai toliau nuosekliai įgyvendinami, nors jau kitu pavadinimu.

Klausimas: Savo profesinę veiklą pradėjote dar po „Trimito“ vėliava. Kokius ryškiausius pokyčius pastebėjote orkestro viduje tapus LSPO?

Respondentas 4: *Yra administravimo, darbo organizavimo pasikeitimai. Meninėje dalyje pagrindinis pokytis – simfoninės pučiamųjų muzikos kultivavimas.*

Respondentas 5: *Aš atėjau į šį kolektyvą jam jau pradėjus esminius pokyčius. Buvo atsisakyta paradų, žygiavimų, defile programų, todėl manau, jog kelias į orkestro vardo pakeitimą buvo pradėtas jau tada. Tačiau dar būdami orkestras „Trimitas“ mes kėlėme sau didelius reikalavimus, pradėjome dirbti su garso kultūra, ieškoti naujo, labiau subalansuoto skambesio. Pakeitus orkestro pavadinimą į LSPO didelių pokyčių neįvyko, tiesiog toliau tęsėme kelionę užsibrėžtų aukštų tikslų link.*

Respondentas 6: *Pats pavadinimo keitimas neatnešė naujų pokyčių. Sakyčiau atvirkščiai, tai orkestro pokyčiai –ėjimas link koncertuojančio, pučiamųjų simfoninę muziką atliekančio orkestro – atnešė šį, orkestro viziją bei bendrą vaizdą tiksliau nusakantį, pavadinimą.*

Pasiteiravus apie pavadinimo „Trimitas“ atsisakymą, visi muzikantai vieningai sutaria, kad šis pavadinimas, nors ir atlieka istorinę funkciją, jau nebeatitinka kolektyvo įgyvendinamos vizijos ir tik klaidintų klausytoją. Atkreiptinas dėmesys į Respondento 6 poziciją, jog šiam orkestrui specialaus pavadinimo nebereikia, nes jis orientuojasi ne į kitus orkestrus, o siekia tapti reprezentuojančiu šalį ar miestą simfoniniu pučiamųjų instrumentų orkestru. Ši pozicija atitinka ir vadovų poziciją.

Klausimas: Orkestras nuo 1966 m. buvo vadinamas „Trimito“ vardu, kuris buvo išsaugotas ir keičiant orkestro statusą (šiam tampant valstybiniu). Kaip vertinate sprendimą atsisakyti šio veržlaus pavadinimo?

Respondentas 4: *Viena vertus, „Trimitas“ turi ilgą ir turtingą istoriją, kita vertus, pakeitus orkestro kryptį pavadinimas nebe visai tinkamai atspindėtų ir reprezentuotų esamą trajektoriją.*

Respondentas 5: *Vertinu teigiamai.*

Respondentas 6: *Mano asmenine nuomone orkestro pavadinimas „Trimitas“ nėra labai originalus, nei kažkaip apibūdinantis orkestrą (pats groju tūba, tad kodėl gi ne orkestras „tūba“?). Suprantu kad visgi po šiuo pavadinimu orkestras ilgai gyvavo ir daug ką nuveikė, tačiau atėjo kitas etapas, kuomet šis pavadinimas neturi jokios funkcijos apart istorijos. Šis orkestras lygiuojasi nebe į pučiamųjų orkestrus, kurie dažnai atvejais turi pavadinimus, tačiau į simfoninius orkestrus, kuomet užtenka būti tam tikros šalies ar miesto orkestru ir jokio papildomo pavadinimo nebereikia.*

Pasiteiravus apie orkestro repertuaro pokyčių vertinimą, visi muzikantai sutarė vieningai teigiamai. Tačiau, jei iš ilgiausiai orkestro grojančio Respondento 4 atsakymo galima

suprasti, kad kiek nukentėjo repertuaro įvairovė, tai likę respondentai mano atvirkščiai, būtent įvairovę (tiek žanrine, tiek stilistine, tiek geografinė prasme) ir pabrėžia. Tai paaiškintina tuo, kad Respondentas 4 ilgiausiai groja orkestre ir ryškiausiai pastebi pasikeitimus.

Klausimas: Ar su orkestro statusu ir naujais nariais pasikeitė orkestro repertuaras? Kaip vertinate repertuaro pokyčius iš orkestro muzikanto pozicijos?

Respondentas 4: *Repertuaro pokyčius vertinu teigiamai, tačiau įvairovė gerai tiek artistams tiek publikai.*

Respondentas 5: *Nauji orkestro nariai įnešė veržlumo, tačiau nenuvertinčiau ilgamečių orkestro muzikantų indėlio į naująją kokybišką skambesį. Repertuaras išliko labai įvairialypis, kaip ir būnant „Trimitu“, nuolat ieškoma naujų idėjų, tarpdisciplininio bendradarbiavimo su įvairiais menininkais, grojama daugiau kamerinės muzikos. Kaip orkestro muzikantei man yra labai įdomu ir naudinga atlikti tokį įvairų repertuarą.*

Respondentas 6: *Orkestras šiuo metu groja be galo įvairių muziką. Nuo renesanso iki šiuolaikinės muzikos. Grojame visą vakarų Europos muziką ir ne tik, daug dėmesio skiriama ir naujų lietuvių kompozitorių premjeroms. Tokia muzikos įvairovė reikalauja visokeriopo pasiruošimo iš muzikanto, tačiau darbas tokiam orkestre niekada nenuobodus – tai ir iššūkis, ir nuolatinis tobulėjimas, ir atradimo džiaugsmas.*

Atsižvelgiant į tai, jog orkestro vadovas ir dirigentai akcentavo, jog naujasis orkestras intensyviai bendraus su lietuvių kompozitoriais, atlikėjų buvo teirautasi, kokios lietuviškų muzikos opusų premjeros jiems paliko ryškiausią įspūdį. Matyti, jog atlikėjų nuomonės išsiskyrė – Respondentas 4 neįvardino nė vieno kūrėjo ar kūrinio, tuo tarpu Respondentas 5 mini specialiai šio orkestro užsakytas lietuvių kūrėjų kompozicijų premjeras, įvykusias 2022 m., o štai Respondentas 6 taip pat 2022 m. 1.15 min. eksperimentinį projektą, kuriame persimaino profesionalioji ir populiarioji muzika, kino ir muzikos menas, akustinė ir elektroninė stilištikos.

Klausimas: Tarp naujų idėjų LSPO gyvenime minimas ir lietuviškojo repertuaro plėtimas. Kokios lietuviškų kūrinių premjeros Jums įsimintinos? Kodėl?

Respondentas 4: *Įdomus reiškiny, kuomet ne pučiamųjų orkestrų žanro kompozitoriai imasi rašyti šiai sudėčiai. Rezultatas įdomus ir, matyt, džiuginantis, atnešantis gerus rezultatus. Kita vertus, komponavimas pučiamųjų orkestrams turi tradicijas, savitą specifiką bei dėsningumus, tad kompozitoriai rašantys pučiamiesiems žino, kas veikia, kas ne visai.*

Respondentas 5: *Kaip atlikėjai, man labai smagu prisidėti atliekant lietuvių kompozitorių premjeras simfoniniam pučiamųjų orkestrui. Manau, jog be galo svarbu plėsti ir atnaujinti šio žanro repertuarą, juolab, kad turime tiek daug puikių, visame pasaulyje garsių kompozitorių. Vieni įsimintiniausių su LSPO atliktų kūrinių būtų Žibuoklės Martinaitytės „4 forces“, Dominyko Digimo „swells, pines, rustles...“ bei Ritos Mačiliūnaitės „Cooking, Cleaning, Creating“.*

Respondentas 6: *Grojome jau daug įvairių lietuviškų premjerų, kurios visos savotiškai įdomios, kompozitoriai savaip išnaudoja pučiamųjų orkestro galimybes. Man įsimintiniausias kūrinys – tai bendras Algirdo Martinaičio ir Leon Somov projektas „Cinematarija Cali-Gari“. Tai muzika nebyliam vokiečių ekspresionizmo filmui „Cali-gari kabinetas“. Įdomi pučiamųjų orkestro sąveika tiek tarpusavyje tarp muzikantų, tiek su elektronika, tiek su pačiu filmu.*

Muzikantų teirautasi ir apie pokyčius publikos kontekste. Atsakymai kryptingai patvirtina anksčiau išsakytą mintį, jog pasikeitimus ryškiau pastebi Respondentas 4. Deja, konkretaus atsakymo jis nepateikė. Likę respondentai pastebi ne tiek pokytį, kiek pačios publikos įvairovę, atsižvelgiant į skambančią muziką, repertuaras nulemia auditorijos amžių, skonį ir klausomai muzikai keliamus kriterijus.

Klausimas: Spaudos konferencijoje minėta, jog vienas iš pokyčių – savojo klausytojo paieškos. Ar spėjote pastebėti koncertus lankančių klausytojų kontingentą?

Respondentas 4: *Pokyčiai yra, bet trumpai apibendrinti būtų sudėtinga.*

Respondentas 5: *Klausytojų kontingento neanalizavau, tačiau matau labai įvairią publiką – nuo vaikų spektakliuose „Trimito skrydis“ ir „Vėjelis Trimito mieste“, jaunimo šiuolaikinės muzikos projektuose iki vyresnio amžiaus publikos klasikinės muzikos koncertuose. Mane ši įvairovė džiugina.*

Respondentas 6: *Džiugu jog publikos šis orkestras sulaukia ir nemažai. Galbūt dalis jos yra šio orkestro senbuviai klausytojai, tačiau neabejoju, kad atsiranda ir naujų klausytojų. Kadangi orkestro programos labai įvairios, tai ir klausytojų kontingentas skirtinguose koncertuose skirtingas. Vieni eina pasiklausyti klasiškesnių programų, kiti į labiau šeimai skirtus koncertus, dar kiti į šiuolaikinės muzikos programas.*

Pasiteiravus, kokios muzikos – profesionaliosios ar pramoginės – atlikimas labiau žavi respondentus, du iš jų (Respondentas 4 ir Respondentas 6) teigė, jog profesionalioji, rimtesnė

muzika jiems yra artimesnė. Respondentas 5 neišskiria atliekamos muzikos stiliaus, tačiau pabrėžia programų idėją.

Klausimas: LSPO vadovas A. Kučinskas spaudos konferencijoje teigė, jog orkestras siekia įsitvirtinti profesionaliosios muzikos atlikėjų tarpe. Visgi LSPO repertuare galima rasti ir pramoginės muzikos koncertų (pvz., motinos dienos numatytas „Ar išsaugosi mano meilė“). Kokio tipo muziką Jums labiau patinka atlikti – ar šiuolaikinę, iššūkių kupiną, profesionalams skirtą ar su „Trimitu“ siejamą pramoginę?

Respondentas 4: *Kiekviena programa turi savo iššūkius bei subtilius niuansus. Mane visuomet žavėjo šiuolaikinė bei aktualioji muzika, bet suvokiū, jog publikai reikia ir įvairovės.*

Respondentas 5: *Man įdomios visos mūsų orkestro programos, nes jos yra apgalvotos, su idėja, profesionalios bei pritaikytos įvairių skonų publikai.*

Respondentas 6: *Man asmeniškai labiau patinka rimtesnės muzikos programos, nors kartais smagu pagroti ir ką nors mažiau įpareigojančio.*

Apžvelgus muzikantų pateiktus atsakymus, akivaizdu, jog orkestro reformą jie vertina teigiamai, tokios pozicijos laikosi tiek orkestro senbuvis (Respondentas 4), tiek gerokai vėliau prisijungę orkestro nariai (Respondentas 5 ir Respondentas 6). Atkreiptinas dėmesys, jog būtent pokyčiai orkestre ir paskatino pastaruosius muzikantus susieti savo profesinę veiklą su LSPO (tuometiniu „Trimitu“). Iš pateiktų atsakymų matyti, jog orkestro vadovų sprendimas atsisakyti Lietuvoje susiformavusios pučiamųjų orkestro tradicijos susieti tiek koncertinio, tiek maršinio orkestro tipus, įtraukiant ir *défilé* programas, muzikantų yra vertinamas teigiamai. Muzikantai vieningai pritaria, kad ir orkestro pavadinimo „Trimitas“ atsisakymas šiam kolektyvui naudingas – viena vertus, taip atsisakoma asociacijų su estradine muzika siejamu orkestru, kita vertus, atskleidžia platesnius orkestro narių siekius – lygiuotis ne į kitus panašius kolektyvus, o tapti išskirtiniu Lietuvos mastu.

Išvados

1. Pučiamųjų instrumentų orkestrai, skirtingai nei styginių instrumentų orkestrai ar simfoniniai, neturi nusistovėjusios griežtos sudėties. Sudėtis įvairuoja atsižvelgiant į orkestro tipą ir kolektyvo galimybes. Pagal sudėtį ir paskirtį sutinkami penki pagrindiniai pučiamųjų instrumentų orkestrų tipai: maršinis, simfoninis, karinis, fanfarinis ir varinių pučiamųjų.

2. Pučiamųjų instrumentų istorinė raida priklauso nuo geopolitinės ir kultūrinės situacijos, kadangi pučiamųjų instrumentų ansambliai ir orkestrai ilgą laiką turėjo konkrečią praktinę paskirtį (įvairūs ceremoniniai, progos ir pan.). Tai ryškiausiai pastebima Didžiosios revoliucijos Prancūzijoje bei Sovietų Sąjungos kontekstuose, kai pučiamųjų orkestrams buvo priskirta funkcija įkvėpti drąsos ir optimizmo.

3. XIX a., tobulėjant pučiamiesiems instrumentams, pučiamųjų instrumentų orkestrai plėtėsi, pradėtas kaupti ir specialiai jiems skirtas koncertinis repertuaras. Nuosekliai kintantis pučiamųjų orkestras XX a. viduryje buvo modernizuotas amerikiečių dirigento Fredericko Fennellio. Šiam orkestrui buvo kuriami muzikiniai opusai, pildomas profesionalusis repertuaras, atliekamas stacionariai. Visgi nors F. Fennellio vadovaujamas Ystmano pučiamųjų orkestras sulaukė daug kompozitorių dėmesio, griežtų orkestro sudėties rėmų nenubrėžė, pučiamųjų instrumentų įvairovė išliko.

3. Lietuvos pučiamųjų instrumentų istorija nors ir glaudžiai susijusi su Sovietų Sąjungos kultūriniu gyvenimu, Nepriklausomybės metu nuėjo ilgą kelią vakarėjimo kryptimi – tai ir profesionalių (tiek karinių, tiek koncertinių) ar mėgėjų orkestrų sudėtis, pasirenkamas repertuaras, kokybės siekis, aktyvus įsitraukimas į Europos pučiamųjų instrumentų orkestrų gyvenimą. Minėtina, jog sovietiniais metais susiformavęs mišrus (tiek žygiavimo, tiek simfoninio) orkestro tipas Lietuvoje išliko iki šio.

4. Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras (LSPO), kuris daug metų buvo žinomas Valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ pavadinimu – puikus pavyzdys Lietuvoje. Šis jau daugelį metų gyvuojantis kolektyvas nuėjo kryptingą kelią profesionalumo link. Orkestro raidai didžiulę įtaką turėjo ir turi dirigentai – daugelį metų „Trimitui“ vadovavęs šoumenu vadintas R. Balčiūnas įtvirtino maršinio (žygiavimo) orkestro įvaizdį, neatsiejamą nuo miesto švenčių ir pramoginės muzikos, o štai nuo 2018 m. orkestrui ėmęs vadovauti A. Kučinskas drauge su dirigentais L. Karlssonu ir K. Variakoju per kelerius metus keisdami repertuarą ir pasirodymų pobūdį perorganizavo orkestrą į simfoninį, stacionariai pasirodantį orkestrą.

5. LSPO vadovas A. Kučinskas, meninis vadovas L. Karlssonas ir vyr. dirigentas K. Variakojis vieningai siekia įgyvendinti bendrą tikslą – sukurti profesionalų pučiamųjų instrumentų orkestrą, besilygiuojantį į aukščiausios kokybės simfoninės pučiamųjų muzikos orkestrus užsienyje. Šiam tikslui pasiekti menininkai renkasi atlikti kokybišką, originaliai pučiamųjų orkestrui kurtą visavertį repertuarą, inicijuoja naujų lietuviškų kūrinių premjeras (nuo 2020 m. įvyko 7 lietuviškų kūrinių premjeros), estradinei muzikai LSPO repertuare kelia naujus kokybinius reikalavimus.

6. Muzikantai įvykusią orkestro reformą, nepriklausomai nuo orkestre praleisto laiko, vertina teigiamai. Iš pateiktų atsakymų matyti, jog orkestro vadovų sprendimas atsisakyti Lietuvoje susiformavusios pučiamųjų orkestro tradicijos susieti tiek koncertinio, tiek maršinio orkestro tipus, įtraukiant ir *défilé* programas, muzikantų yra vertinamas teigiamai. Muzikantai vieningai pritaria, kad ir orkestro pavadinimo „Trimitas“ atsisakymas šiam kolektyvui naudingas – viena vertus, taip atsisakoma asociacijų su estradine muzika siejamu orkestru, kita vertus, atskleidžia platesnius orkestro narių siekius – lygiuotis ne į kitus panašius kolektyvus, o tapti išskirtiniu Lietuvos mastu.

Literatūra

1. „Trimitas“ pradeda jubiliejinį 60-ąjį koncertinį sezoną. *Bernardinai.lt*. 2016 08 31, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 06). Prieiga per internetą: <https://www.bernardinai.lt/2016-08-31-trimitas-pradeda-jubiliejini-60-ta-koncertini-sezona/>.
2. „Trimito“ odisėją į pasaulinę pučiamųjų kultūrą vainikavo aukso medalis Nyderlanduose. *Lrt.lt*. 2022, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 11). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1741483/trimito-odiseja-i-pasauline-puciamuju-kultura-vainikavo-aukso-medalis-nyderlanduose>.
3. 2023 m. Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrų atvirojo čempionato nuostatai. 2023, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 30). Prieiga per internetą: https://www.lbba.lt/wp-content/uploads/2022/12/2023_cempionato_nuostatai_LT.pdf.
4. Aleknaitė-Bieliauskienė, Rita. Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. 2023, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 06). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/lietuvas-simfoninis-puciamuju-orkestras/>
5. Bakučionis, Tomas. Šeši „Trimito“ dešimtmečiai istorijos audrose. *Muzikos barai*. 2017, Nr. 5–6 (472–473), [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 04). Prieiga per internetą: <https://www.muzikusajunga.lt/zurnalas/muzikos-barai-334/sesi-%E2%80%9Etrimito%E2%80%9C-desimtmeciai-istorijos-audrose>.
6. Bartušis, Virginijus; Urniežius, Rytis. Pastarojo laikotarpio Lietuvos pučiamųjų orkestrų sudėčių ypatumai. *Kūrybos erdvės*, nr. 6, 2007. Šiauliai: Šiaulių universitetas. P. 8–25.
7. Bartušis, Virginijus; Urniežius, Rytis. Specialistų požiūris į Lietuvos pučiamųjų orkestro repertuarą ir veiklos sritis. *Kūrybos erdvės*, nr. 7, 2007. Šiauliai: Šiaulių universitetas. P. 15–22.
8. Bartušis, Virginijus. *Lietuvos pučiamųjų orkestrų raidos tendencijos Vakarų šalių patirties kontekste*. Magistro darbas. 2007, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 15). Šiauliai: Šiaulių universitetas. Prieiga per internetą: <https://epublications.vu.lt/object/elaba:1827812/1827812.pdf>
9. Batavičius, Albinas. Kariniai orkestrai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. *Mokslas ir gyvenimas*. 2002. Nr. 3, p. 28–30, Nr. 4, p. 28–29.

10. Bernardinų Velykų „Aštuntoji diena“. *Bernardinai.lt*. 2023, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 06). Prieiga per internetą: <https://www.bernardinai.lt/bernardinu-velyku-koncertas-astuntoji-diena/>.
11. Bražas, Martynas. *Pučiamųjų instrumentų muzikos raida, ypatybės ir tęstinumas Žemaitijos regione*. Magistro darbas. 2018. Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija.
12. Budrys, Algirdas. „Trimitui“ – 35. *Romas Balčiūnas: didysis dūdų revoliucionierius*. 2021. Vilnius: Lietuvos nacionalinis kultūros centras. P. 94–96.
13. Camichael, John C. *The wind band music of Hindemith, Krenek, Pepping, Toch and others from the 1926 Donaueschingen Music Festival: An analysis of historical and artistic significance*. 1994, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 23). Florida: The Florida State University ProQuest Dissertations Publishing. Prieiga per internetą: <https://www.proquest.com/openview/47185cbf2dc463176139d6d7adf02e61/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>.
14. Dečkutė-Žukauskienė, Vilma. Lietuvos senosios dvarų mokyklos. *15min.lt* 2020, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 23). Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/keliones/lietuvos-dvaru-mokyklos-didingi-pastatai-kur-mokesi-ir-m-k-ciurlionis-1630-1191644>.
15. Dečkutė-Žukauskienė, Vilma. Senujų muzikos tradicijų atgarsiai šiandienos pilių ir dvarų salėse. *Bernardinai.lt*. 2021, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 24). Prieiga per internetą: <https://www.bernardinai.lt/senuju-muzikos-tradiciju-atgarsiai-siandienos-piliu-ir-dvaru-salese/>
16. *Eastman Wind Ensemble*. [Interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 21). Prieiga per internetą: <https://www.esm.rochester.edu/ewe/about/>
17. Gaidamavičiūtė, Rūta. Gamelanas. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Vilija Kneitienė. 2018 04 13, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/gamelanas/>
18. Gaidelienė, Jūratė. Pučiamieji orkestrai: praeitis ir šiandiena. *Panevėžio balsas*. 2002, vas. 12 d. P. 7.
19. Hoby, Charles. Wind Bands and Music. *Proceedings of the Musical Association*, 55th Sess. (1928–1929). P. 1-29. [Interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://www.jstor.org/stable/765574>.

20. Hunsberger, Donald. Wind Ensemble. *Grove Music Online*. 2010 05 26, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.A2087777>.
21. Istorinis posūkis: „Trimitų“ keičia Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras. *Lrytas.lt*. 2022-09-15 [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 04). Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/kultura/scena/2022/09/15/news/lietuvos-simfoninis-puciamuju-orkestras-atveria-nauja-veiklos-etapa-24590042>.
22. Jurkštas, Vytautas, Povilas; Vaniucinas, Paulius. Rietavo muzikos mokykla. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Jurgita Biliukevičiūtė. 2018, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 23). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/rietavo-muzikos-mokykla/>.
23. Jurkštas, Vytautas. Muzikos mokyklos Lietuvoje. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Vilija Kneitienė. 2019, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 24). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/muzikos-mokyklos-lietuvoje/>.
24. Jurkštas, Vytautas. Rokiškio muzikos mokykla. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Vilija Kneitienė. 2018, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 24). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/rokiskio-muzikos-mokykla/>.
25. Kazulėnas, Algis. Dvarai – reikšmingas Lietuvos kultūros palikimas. *Lietuvos muziejų asociacija*. [Interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 24). Prieiga per internetą: <https://museums.lt/algis-kazulenas-rokiskio-krasto-muziejus/>.
26. Kiauleikytė, Laima. *XVIII a. II pusės–XIX a. muzikinė Lietuvos dvarų kultūra: stiliaus epochų sankirtose*. 2008. Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas.
27. Klimas, Jonas. Gagaku. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Vilija Kneitienė. 2018 08 07, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/gagaku/>.
28. Kopstein, Jack. *Military band and its historical significance*. 2017, [interaktyvus], [žiūrėta 2023-03-17]. Prieiga per internetą: <https://ininet.org/by-jack-kopstein-military-band-and-its-historical-significance.html>.
29. Landsbergis, Vytautas. Muzikų draugijos Lietuvoje. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Jurgita Biliukevičiūtė. 2019, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 24). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/muziku-draugijos-lietuvoje/>.
30. Leur, Truus de. Netherlands Wind Ensemble. *Grove Music Online*. 2001 01 20, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.19759>.

31. Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras atveria naują veiklos etapą. *Lrytas.lt*. 2022, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 06). Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/kultura/scena/2022/09/15/news/lietuvos-simfoninis-puciamuju-orkestras-atveria-nauja-veiklos-etapa-24590042>.
32. Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras pristatys net tris lietuvių kompozitorių premjeras. *Lrt.lt*. 2022, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 11). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1821265/lietuvos-simfoninis-puciamuju-orkestras-pristatys-net-tris-lietuviu-kompozitoriu-premjeras>.
33. Lietuvos simfoninis pučiamųjų orkestras. [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 06). Prieiga per internetą: <https://www.lspo.lt/apie-mus/orkestras/>.
34. Lietuvos varinių pučiamųjų orkestrų asociacija. [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 30). Prieiga per internetą: <https://www.lbba.lt/apie-lvpioa-2/>.
35. Muzikos festivalis „Trakų fanfarinė savaitė“ [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 04). Prieiga per internetą: <https://www.trakai-visit.lt/renginys/muzikos-festivalis-traku-fanfarine-savaite/>.
36. Muzikos ruduo. Šiuolaikinės muzikos festivalis. 2022, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 10). Prieiga per internetą: <http://muzikosruduo.lt/muzikos-ruduo-2022/50-link/>
37. Navickas, Stasys. Karinių orkestrų pažangumas. *Muzikos barai*. 1939, Nr. 3, Vilnius: Lietuvos muzikų sąjunga. P. 36.
38. Orlovskytė-Mikniuvienė, Jurgita. „Trakų fanfarinė savaitė“ jau septynioliką kartą nušvies Lietuvos kultūros padangę. *Trakų rajono savivaldybė*. 2020 07 29, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 04). Prieiga per internetą: <https://www.trakai.lt/naujienos/traku-fanfarine-savaite-jau-septyniolikta-karta-nusvies-lietuvos-kulturos-padangę/4607>.
39. Podelis, Rokas. *Lietuvos ir Latvijos pučiamųjų instrumentų orkestrų veikla 1990–2020 m.* Magistro darbas. 2020. Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija.
40. Pristatytos Valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ permainos ir iššūkiai. *LRT.lt* 2022-09-15 [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 06). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1483305/pristatytos-valstybinio-puciamuju-instrumentu-orkestro-trimitas-permainos-ir-issukiai>.
41. Pristatytos Valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ permainos ir iššūkiai. *Lrt.lt*. 2021, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 06). Prieiga per internetą:

- <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1483305/pristatytos-valstybinio-puciamuju-instrumentu-orkestro-trimitas-permainos-ir-issukiai>.
42. Rager, Daniel. *In Search of the Wind-Band: An International Expedition*. 2013. Chardon, Ohio: Wind-Band Music.
43. Schafer, William J. Brass band. *Grove Music Online*. 2002 01 20, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://doi-org.ezproxy.lmta.lt/10.1093/gmo/9781561592630.article.J055900>
44. Shanet, Howard; Spitzer, John. Orchestra (USA). *Grove Music Online*. 2012 07 10, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://doi-org.ezproxy.lmta.lt/10.1093/gmo/9781561592630.article.A2224816>.
45. Socialistinis režimas. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Ramutė Dragenytė. 2018, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 21). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/socialistinis-realizmas/>
46. Spitzer, John; Zaslav, Neal. Orchestra. *Grove Music Online*. 2001 01 20, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://doi-org.ezproxy.lmta.lt/10.1093/gmo/9781561592630.article.20402>.
47. Statinis, Gerimantas. Dirigentui Romui Balčiūnui – 80. *Muzikos barai*. 2014 Nr. 9–10 (440–441), [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 04). Prieiga per internetą: <https://www.muzikusajunga.lt/zurnalas/muzikos-barai-317/dirigentui-romui-balciunui-%E2%80%93-80>.
48. Statinis, Gerimantas. *Romas Balčiūnas: didysis dūdų revoliucionierius*. 2021. Vilnius: Lietuvos nacionalinis kultūros centras.
49. Suppan, Wolfgang. Blasorchester. *MGG online*. 2016, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 10). Prieiga per internetą: <https://www-mgg-online-com.ezproxy.lmta.lt/article?id=mgg15166&v=1.0&rs=mgg15166&q=wind%20orches tra>.
50. Tauragis, Adeodatas. Čekų nonetas. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. 2003, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 23). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/ceku-nonetas/>.
51. Trakų fanfarinė savaitė. *Trakų muzikos mokykla* [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 04). Prieiga per internetą: <https://www.trakumenomokykla.lt/igyvendinti-projektai-2/traku-fanfarine-savaite/>
52. Underwood, Joshua S. *The wind band evolution of the 1950s*. 2012, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 02 17). Indiana: Ball State University. Prieiga per internetą:

- https://cardinalscholar.bsu.edu/bitstream/handle/123456789/196184/UnderwoodJ_2012-3_BODY.pdf;sequence=1.
53. Urniežius, Rytis. *Pučiamųjų instrumentų orkestras: struktūros, repertuaro, funkcionavimo ir edukaciniai aspektai*. 2011. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
54. Urniežius, Rytis. Jono Domarko kūryba pučiamųjų orkestrui: tradicijų ir novatoriškumo sąsaja. *Kūrybos erdvės*, nr. 10, 2009. Šiauliai: Šiaulių universitetas. P. 19–34.
55. Urniežius, Rytis. Muzika pučiamųjų orkestrui: akademinių žanrų ypatumai ir raida XX amžiuje. *Kūrybos erdvės*, nr. 5, 2006. Šiauliai: Šiaulių universitetas. P. 56–63.
56. Urniežius, Rytis. *Pučiamųjų instrumentų orkestras: struktūros, repertuaro, funkcionavimo ir edukaciniai aspektai*. 2011. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
57. Urniežius, Rytis. Pučiamųjų instrumentų orkestras. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Vilija Kneitienė. 2018, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 02 20). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/puciamuju-instrumentu-orkestras/>.
58. Urniežius, Rytis. Sakshornai. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Redagavo Vilija Kneitienė. 2011, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 02 23). Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/sakshornai/>.
59. Valevičienė, Regina. Dirigento Romo Balčiūno diena. *Pirmadienis*. 1994, Nr. 46 (97). Cituota iš: *Romas Balčiūnas: didysis dūdų revoliucionierius*. 2021. Vilnius: Lietuvos nacionalinis kultūros centras. P. 110–113.
60. Vaniucinas, Paulius. Kapelmeisteris Jozefas Eduardas Mašėkas ir Salantai. *Salantiškis.lt*. 2012, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 23). Prieiga per internetą: <http://salantiskis.blogspot.com/2012/01/kapelmeisteris-jozefas-eduardas-masekas.html>
61. Vyžintas, Algirdas. Be dūdų negyvensi. *Kultūros barai*. 1967, Nr. 5. Cituota iš: *Romas Balčiūnas: didysis dūdų revoliucionierius*. 2021. Vilnius: Lietuvos nacionalinis kultūros centras. P. 108–110.
62. Žarskienė, Rūta. Pučiamųjų instrumentų ansambliai tradicinėse žemaitiškose vestuvėse kaip šaunumo, garbingumo, turtingumo simbolis. *Lietuvos muzikologija*, t. 23. 2022, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 03 24). Prieiga per internetą: http://zurnalai.lmta.lt/wp-content/uploads/2023/01/LM-23-13_Zarskiene.pdf.
63. Žarskienė, Rūta. Pučiamųjų instrumentų orkestrai tradicinėje Lietuvos kultūroje: nuo didikų rūmų iki sodžiaus. *Muzikinio folkloro problemos. Tautosakos darbai XXXVIII*. 2009, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 02 23). P. 149–168. Prieiga per internetą: http://www.llti.lt/failai/14_Zarskienes.pdf.

64. Lietuvos simfoninio pučiamųjų orkestro pusmečio sezone – nauji muzikos horizontai. *Lrt.lt*. 2023, [interaktyvus], (žiūrėta 2023 04 11). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1867277/lietuvos-simfoninio-puciamuju-orkestro-pusmecio-sezone-nauji-muzikos-horizontai>.

Priedai

Mažasis mišrusis tradicinis pučiamųjų orkestras	
Instrumentai ir partijos	Atlikėjų skaičius vienai partijai
Mažoji fleita (nebūtina)	1
Didžioji fleita	1
Mažasis klarnetas (Es)	1 (retas)
Klarnetai B I	2-3
Klarnetai B II	1-2
Valtorna Es (F) I	1
Valtorna Es (F) II	1
Trimitas B I	1-2
Trimitas B II	1
Kornetai B I	2-3
Kornetai B II	1-2
Altas Es I	1
Altas Es II	1
Tenoras B I	1
Tenoras B II	1
Tenoras B III (nebūtinai)	1
Baritonas B	1
Bosas I (Es)	1-2
Bosas II (B)	1-2

Didysis mišrusis tradicinis pučiamųjų orkestras	
Instrumentai ir partijos	Atlikėjų skaičius vienai partijai
Mažoji fleita	1
Didžioji fleita I	1
Didžioji fleita II	1
Obojus I	1
Obojus II	1
Anglų ragas (altinis obojus)	1 (retas)
Mažasis klarnetas (Es)	1 (retas)
Klarnetai B I	3-4
Klarnetai B II	2-3
Klarnetai B III	2-3
Fagotas I	1
Fagotas II (kontrafagotas)	1 (retas)
Valtorna Es (F) I	1
Valtorna Es (F) II	1
Valtorna Es (F) III	1
Valtorna Es (F) IV	1
Trimitas B I	1-2
Trimitas B II	1
Trombonas I	1
Trombonas II	1
Trombonas III	1
Kornetai B I	3-4
Kornetai B II	2-3

Altas Es I	1
Altas Es II	1
Tenoras B I	1
Tenoras B II	1
Tenoras B III	1
Baritonas B	1-2
Bosas I (Es)	2-3
Bosas II (B)	2-3

Naujo tipo vidutinysis pučiamųjų orkestras	
Instrumentai ir partijos	Atlikėjų skaičius vienai partijai
Mažoji fleita	1
Didžioji fleita I	1
Didžioji fleita II	1
Klarnetai B I	3-4
Klarnetai B II	2-3
Klarnetai B III	2-3
Fagotas I	1
Altinis saksofonas Es I (jei saksofonams nėra partijų, muzikantai groja klarnetais B)	1
Altinis saksofonas Es II (jei saksofonams nėra partijų, muzikantai groja klarnetais B)	1
Tenorinis saksofonas B (jei saksofonams nėra partijų, muzikantai groja klarnetais B)	1
Valtorna F I	1
Valtorna F II	1
Valtorna F III	1
Valtorna F IV	1
Trimitas B I	1-2
Trimitas B II	1
Trombonas I	1
Trombonas II	1
Trombonas III	1
Kornetai B I	2-3
Kornetai B II	1-2
Altas Es I	1
Altas Es II	1
Tenoras B	1
Baritonas B	1
Bosai (B)	2-3
Styginis kontrabosas	1 (retas)

Naujo tipo vidutinis pučiamųjų orkestras	
Instrumentai ir partijos	Atlikėjų skaičius vienai partijai
Mažoji fleita	1
Didžioji fleita I	1-2
Didžioji fleita II	1
Mažasis klarnetas (Es)	1
Klarnetai B I	4-5
Klarnetai B II	3-4
Klarnetai B III	3-4
Fagotas I	1
Fagotas II (kontrafagotas)	1 (retas)
Altinis saksofonas Es I (jei saksofonams nėra partijų, muzikantai groja klarnetais B)	1
Altinis saksofonas Es II (jei saksofonams nėra partijų, muzikantai groja klarnetais B)	1
Tenorinis saksofonas B (jei saksofonams nėra partijų, muzikantai groja klarnetais B)	1
Valtorna F I	1
Valtorna F II	1
Valtorna F III	1
Valtorna F IV	1
Trimitas B I	1-2
Trimitas B II	1
Trombonas I	1
Trombonas II	1
Trombonas III	1
Kornetai B I	3-4
Kornetai B II	2-3
Tenoras B	1
Baritonas B	1-2
Bosai (B)	3-4
Styginis kontrabosas	1

Vakarietiškujų pučiamųjų orkestrų sudėtys				
Marching Band (žygio orkestras)	Concert Band (koncertinis orkestras“)	Symphonic Band (koncertinis orkestras)	Wind Symphony (simfoninio orkestro pučiamųjų grupė)	Symphonic Wind Ensemble (simfoninis pučiamųjų ansamblis)
Mažoji fleita	Mažoji fleita	Mažoji fleita	Mažoji fleita	Mažoji fleita
Didžioji fleita	Didžiosios fleitos I-II	Didžiosios fleitos I-IV	Didžiosios fleitos	Didžioji fleita
Obojus (nebūtinai)	Obojai I-II	Obojai I-II	Obojai I-II	Obojus

-	Anglų ragas	Anglų ragas	Anglų ragas	Anglų ragas
-	Fagotai I-II (kontrafagotai)	Fagotai I-II + (kontrafagotai)	Fagotai I-II (kontrafagotai)	Fagotas (kontrafagotai)
-	Mažasis klarnetas Es	-	Mažasis klarnetas Es	Mažasis klarnetas Es
Klarnetai B I-III	Klarnetai B I-III	Klarnetai B I-IV	Klarnetai B I-II (III)	Klarnetas B
-	Altinis klarnetas Es	-	-	Altinis klarnetas Es
Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B
-	-	-	-	Kontrabosinis klarnetas
-	-	-	-	Sopraninis saksofonas
Altiniai saksofonai I-II	Altiniai saksofonai I-II	Altiniai saksofonai I-II	-	Altinis saksofonas
Tenorinis saksofonas	Tenorinis saksofonas	Tenorinis saksofonas	-	Tenorinis saksofonas
Baritoninis saksofonas	Baritoninis saksofonas	Baritoninis saksofonas	-	Baritoninis saksofonas
-	Kornetai B I-III	-	-	Kornetai B I-III arba
Trimitai B I-III	Trimitai B I-II	Trimitai B I-III	Trimitai B I-II	Trimitai B I-III
Valtornos I-IV	Valtornos I-IV	Valtornos I-IV	Valtornos I-IV	Valtornos I-IV
Trombonai I-III	Trombonai I-III	Trombonai I-III	Trombonai I-III	Trombonai I-III
Baritonas	Eufoniumas	Eufoniumas	-	Eufoniumas
Tūbos	Tūbos	Tūbos	Tūba	Tūba
-	-	Styginis kontrabosas	Styginis kontrabosas	Styginis kontrabosas

Vakarietiškujų pučiamųjų orkestrų sudėtys

Marching Band – žygio orkestras	Concert Band – koncertinis orkestras	Symphonic Band – koncertinis orkestras	Wind Symphony – simfoninio orkestro pučiamųjų grupė	Symphonic Wind Ensemble – simfoninis pučiamųjų ansamblis
Mažoji fleita	Mažoji fleita	Mažoji fleita	Mažoji fleita	Mažoji fleita
Didžioji fleita	Didž. fleitos I-II	Didž. fleitos I-IV	Didž. fleitos	Didž. fleita
Obojus (nebūtinai)	Obojai I-II	Obojai I-II	Obojai I-II	Obojus
-	Anglų ragas	Anglų ragas	Anglų ragas	Anglų ragas
-	Fagotai I-II (kontrafagotas)	Fagotai I-II + kontrafagotas	Fagotai I-II (kontrafagotas)	Fagotas (kontrafagotas)
-	Maž. klarnetas Es		Maž. klarnetas Es	Maž. klarnetas Es
Klarnetai B I-III	Klarnetai B I-III	Klarnetai B I-IV	Klarnetai B I-II (III)	Klarnetas B
-	Altinis klarnetas Es			Altinis klarnetas Es
Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B	Bosinis klarnetas B
-	-	-	-	Kontrab. klarnetas
-	-	-	-	Sopran. saksofonas
Alt. saksofonai I-II	Alt. saksofonai I-II	Alt. saksofonai I-II	-	Altinis saksofonas
Tenor. saksofonas	Tenor. saksofonas	Tenor. saksofonas	-	Tenor. saksofonas
Barit. saksofonas	Barit. saksofonas	Barit. saksofonas	-	Barit. saksofonas
-	Kornetai B I-III	-	-	Kornetai B I-III arba trimitai B I-III
Trimitai B I-III	Trimitai B I-II	Trimitai B I-III	Trimitai B I-II	
Valtornos I-IV	Valtornos I-IV	Valtornos I-IV	Valtornos I-IV	Valtornos I-IV
Trombonai I-III	Trombonai I-III	Trombonai I-III	Trombonai I-III	Trombonai I-III
Baritonas	Eufoniumas	Eufoniumas	-	Eufoniumas
Tūbos	Tūbos	Tūbos	Tūba	Tūba
-	-	Styg. kontrabosas	Styg. kontrabosas	Styg. kontrabosas

Klausimynas LSPO vadovams

Sveiki, esu Martynas Bražas, LMTA simfoninio dirigavimo II magistro kurso studentas. Savo tiriamojo darbo tema pasirinkau nagrinėti pučiamųjų instrumentų orkestrų ypatybes, daugiau dėmesio skirdamas Lietuvos simfoniniam pučiamųjų orkestrui. Tad, siekdamas išsamiau apžvelgti orkestro gyvenime įvykusį svarbų pokytį – statuso ir pavadinimo pasikeitimą, labai prašau Jūsų atsakyti į žemiau pateiktus klausimus, susijusius su minėtu orkestru.

1. Kokias pareigas užimate Lietuvos simfoniniame pučiamųjų orkestre?
2. Kiek metų Jūsų profesinis gyvenimas siejasi su LSPO?
3. Kas paskatino savo profesinę veiklą skirti šiam orkestrui?
4. Kuo, Jūsų manymu, išsiskyrė „Trimitas“ / LSPO iš kitų profesionalių pučiamųjų orkestrų Lietuvoje (pvz., Lietuvos kariuomenės orkestro, orkestro „Ąžuolynas“ ir kitų)?
5. Lietuvoje tradicinis pučiamųjų orkestras įprastai atlieka įvairių stilių muziką, žygiuoja gatvėmis, koncertuoja scenose ir įvairiose lauko erdvėse. Kokius esminius skirtumus pastebite tarp įprastinio pučiamųjų orkestro ir LSPO?
6. Šį sezoną klausytojai jau renkasi į LSPO renginius, gal galėtų išskirti pagrindinius skirtumus, kurių gali tikėtis klausytojai, anksčiau mėgę „Trimito“ pasirodymus?
7. Spaudos konferencijose buvo minėta, jog dabartinio LSPO statuso pasikeitimas – nuoseklus pokytis. Visgi gal galėtų išsamiau išskirti ankstesniojo „Trimito“ ir LSPO savybes? Gal buvo koks konkretus pokyčius sąlygojęs atskaitos taškas?
8. Orkestras nuo 1966 m. buvo vadinamas „Trimito“ vardu, kuris buvo išsaugotas ir keičiant orkestro statusą (šiam tampant valstybiniu). Kodėl buvo nutarta žengti gana drastišką žingsnį ir atsisakyti šio veržlaus pavadinimo?
9. Straipsniuose minima, jog šiek tiek prasiplėtė orkestro sudėtis. Gal galite paminėti, kokiais instrumentais tiksliai pasipildė orkestras? Ar šie nauji nariai yra nuolatiniai, ar tik samdomi konkrečioms projektams?
10. Ar su orkestro statusu ir naujais nariais pasikeitė orkestro repertuaras? Kokie kūriniai, buvę programoje, nuėjo užmarštin ir atvirkščiai – kokie papildė repertuarą?
11. Tarp naujų idėjų LSPO gyvenime minimas ir lietuviškojo repertuaro plėtimas. Su kokiais lietuvių kompozitoriais jau bendradarbiaujate, ruošiate premjeras? Kokiais kriterijais remiatės atsirinkdami autorius?

12. Spaudos konferencijoje minėta, jog vienas iš pokyčių – savojo klausytojo paieškos. Ar spėjote pastebėti koncertus lankančių klausytojų kontingentą? Kokio klausytojo tikėtės, rengdami koncertų programas?
13. LSPO vadovas A. Kučinskas spaudos konferencijoje teigė, jog orkestras siekia įsitvirtinti profesionaliosios muzikos atlikėjų tarpe. Ar lengvesnės muzikos žanrai ir pasirodymai – likusi „Trimito“ dalis, numatyta niša ateičiai?

Ačiū už atsakymus!

Klausimynas LSPO muzikantams

Sveiki, esu Martynas Bražas, LMTA simfoninio dirigavimo II magistro kurso studentas. Savo tiriamojo darbo tema pasirinkau nagrinėti pučiamųjų instrumentų orkestrų ypatybes, daugiau dėmesio skirdamas Lietuvos simfoniniam pučiamųjų orkestrui. Tad, siekdamas išsamiau apžvelgti orkestro gyvenime įvykusį svarbų pokytį – statuso ir pavadinimo pasikeitimą, labai prašau Jūsų atsakyti į žemiau pateiktus klausimus, susijusius su minėtu orkestru.

1. Kokių instrumentų grojate Lietuvos simfoniniame pučiamųjų orkestre?
2. Kiek metų Jūsų profesinis gyvenimas siejasi su LSPO?
3. Kas paskatino savo profesinę veiklą skirti šiam orkestrui? Kaip atsidūrėte „Trimito“ / LSPO gretose?
4. Kuo, Jūsų manymu, išsiskiria LSPO iš kitų profesionalių pučiamųjų orkestrų Lietuvoje (pvz., Lietuvos kariuomenės orkestru, orkestru „Ąžuolynas“ ir kitais)? Kas yra šio orkestro „vizitinė kortelė“?
5. Savo profesinę veiklą pradėjote dar po „Trimito“ vėliava. Kokius ryškiausius pokyčius pastebėjote orkestro viduje tapus LSPO?
6. Orkestras nuo 1966 m. buvo vadinamas „Trimito“ vardu, kuris buvo išsaugotas ir keičiant orkestro statusą (šiam tampant valstybiniu). Kaip vertinate sprendimą atsisakyti šio veržlaus pavadinimo?
7. Ar su orkestro statusu ir naujais nariais pasikeitė orkestro repertuaras? Kaip vertinate repertuaro pokyčius iš orkestro muzikanto pozicijos?
8. Tarp naujų idėjų LSPO gyvenime minimas ir lietuviškojo repertuaro plėtimas. Kokios lietuviškų kūrinių premjeros Jums įsimintinos? Kodėl?

9. Spaudos konferencijoje minėta, jog vienas iš pokyčių – savojo klausytojo paieškos. Ar spėjote pastebėti koncertus lankančių klausytojų kontingentą?
10. LSPO vadovas A. Kučinskas spaudos konferencijoje teigė, jog orkestras siekia įsitvirtinti profesionaliosios muzikos atlikėjų tarpe. Visgi LSPO repertuare galima rasti ir pramoginės muzikos koncertų (pvz., motinos diena numatytas „Ar išsaugosi mano meilė“). Kokio tipo muziką Jums labiau patinka atlikti – ar šiuolaikinę, iššūkių kupiną, profesionalams skirtą ar su „Trimitu“ siejamą pramoginę?